TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
INSENERITEADUSKOND
Maastikuarhitektuur

Kristiine Herkel

PUHKEOTSTARBELISTEST ALADEST KOOSNEVA ROHEKORIDORI PLANEERIMINE LOO ALEVIKU NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Tiina Tuulik, *MSc*
Kaasjuhendaja: Kristi Grišakov, *MSc*

Tallinn 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS 4

1. LÄHTEÜLESANNE 6

2. TEOREETILISED ALUSED 8

2.1 Rohekoridoride funktsioonid ja mõju 8

2.2 Euroopa praktika 10

2.3 Planeerimine inimestele 12

2.4 Planeerimispõhimõtted 13

3. METODOLOOGIA 15

4. ALA KIRJELDUS JA ANALÜÜS 16

4.1 Ajaloolis-kultuurilised väärtused 16

4.2 Looduslikud väärtused 18

4.3 Sotsiaal-majanduslikud väärtused 19

4.4 Maastikuväärtused 21

4.4.1 Probleempunktid 23

4.5 SWOT-analüüs 24

4.6 Kontaktala analüüs 26

5. PROJEKTLAHENDUS 27

5.1 Kontseptsioon 27

5.2 Loo aleviku imago 28

5.3 Lahenduse kirjeldus 28

5.3.1 Teedevõrgustik ja valgustus 29

5.3.2 Tsoonide kujunduslahendused 29

5.3.4 Haljastus ja veestik 31

5.4 Arendusetapid 31

KOKKUVÕTE 32

VIIDATUD KIRJANDUS 33

LISAD 36

LISA 1. Ajaloolised kaardid 36

LISA 2. Loo aleviku elanike arv 2008-2017 39

LISA 3. Üldplaneeringuga kavandatav maakasutus 40

LISA 4. Vaated 41

GRAAFILINE MATERJAL 42

SUMMARY 53

SISSEJUHATUS

Loo alevik on rahulik elupiirkond, mõõduka autosõidu kaugusel Tallinnast, mis tugineb pealinna pakutavatele hüvedele. Paljud elanikud käivad Tallinnas tööl, koolis ja kultuuriüritustel, kuid Loo pakub mitmeid võimalusi hariduseks, sportimiseks ja looduse nautimiseks. Lool paikneb mitmed kaubandus- ning teenindusettevõtteid. Linnalise alevikuna on aga keskuses välja arendamata hooneid ümbritsev keskkond. Välisruum on ebameeldiv ja üksluine. Jõelähtme valla hetkel koostamisel oleva üldplaneeringuga aga on võetud nõuks muuta alevikus maakasutust ning luua keskuse maa-ala avaliku ruumi arendamiseks.

Rohevõrgustik on linna hõlmav katkematu struktuur, mis koosneb keskusest äärealadele suunduvatest puhkeotstarbelistest aladest ja neid ühendavatest rohelistest koridoridest, kus puudub kontakt autoliiklusega. Kuidas rohekoridorid vastavalt funktsioonidele jagunevad? Kuidas saab rohelise elukeskkonna olemasolu elukvaliteeti tõsta? Kuidas planeerida rohelisi koridore? Kuidas planeerida inimestele meeldivaid linnaruume? Milliseid võtteid kasutada, et ruum toimiks?

Töö eesmärk on lahendada Loo aleviku väliruum, toetudes rohekoridoride kontseptsioonile. Püstitatud eesmärgi saavutamiseks on kavandatud leida ja analüüsida rohekoridoride teemalist teoreetilist materjali, tutvuda Loo alevikust olemasoleva kirjandusega ja allikatega, viia läbi Loo alevikus erinevaid kvalitatiivseid uuringuid ja tulemusi analüüsida, võrrelda sarnaste näitajatega juba rajatud rohekoridore Loo alevikuga ning läbiviidud analüüsidele põhinedes välja pakkuda rohekoridori lahendus Loo alevikus.

Projekti koostamisel kasutan kvalitatiivseid uurimisviise. Valitud meetodid tegelevad objekti kirjeldamisega ja saavad andmeid nii vaatluse kui dokumendianalüüsi kaudu. Aleviku maastikulisest kujunemisest annab aru kaardianalüüs. Jõelähtme valla üldplaneering ja Loo aleviku arengukava 2010-2020 annavad kätte suuna, kuhu alevik tahab liikuda tulevikus. Vaatlus annab infot, kuidas inimesed ruumi kasutavad ja seal käituvad. Saadud tulemusi kasutan projekti

lahendamisel.

Teoreetilises osas kirjeldan rohekoridoride kontseptsiooni. Analüüsin Euroopa erinevate linnade olemasolevaid rohekoridoride planeeringuid. Uurides võtteid, kuidas linnaruumi kasutada ja mugavalt planeerida, aitavad luua parema projekti. Projektala analüüsis kirjeldan ala kohta leiduvat materjali, välitööde tulemusi ja analüüsin ajaloolisi, maastikulisi, ruumilisi ja sotsiaalseid väärtusi. Neid analüüse kõrvutades, selguvad probleempunktid, millele projektlahenduses hakata otsima lahendusi. Projektlahenduses loon analüüsile toetuva objektala kirjelduse ning pakun välja omapoolse võimaliku lahendi koos kirjelduse ja joonistega.

1. LÄHTEÜLESANNE

Projektala asub Tallinna kesklinnast 12 km kaugusel Peterburi mnt suunas (vt joonis 1). Tegemist on linnatüüpi asulaga, mis on valglinnastumisele iseloomulike tunnustega. Tänu piirkonnas paiknevale viljakale loomullale, paikneb siin muistsete põlluharijate jälgi. Piirkonnas toimus kardinaalne pööre seoses Eesti NSV esimese linnuvabriku rajamisega 1950. aastatel. Koos sellega rajati vabriku ümber nõukogulik kortermajadega töölisasula. Taasiseseisvumise järel hakkasid kortermajade ümber kerkima ka individuaalmajad.

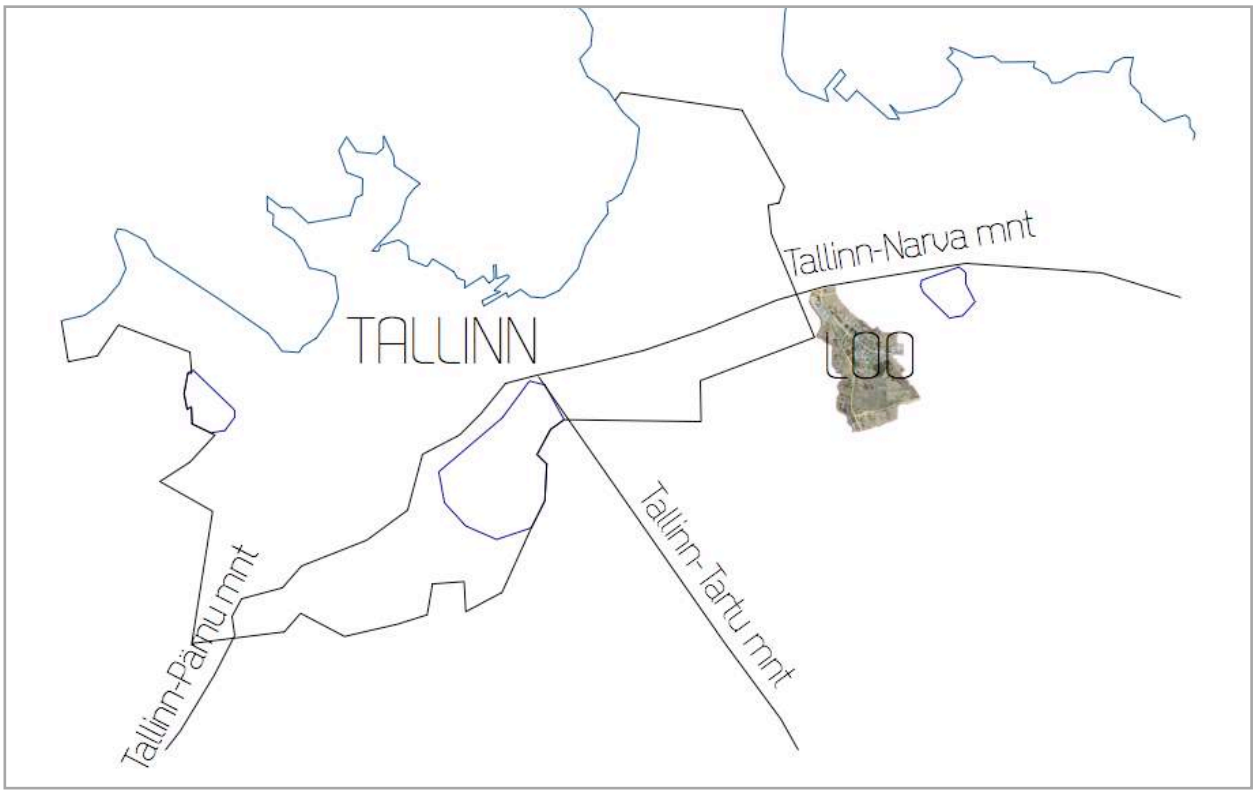

Joonis 1. Loo aleviku asukohaskeem
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

Loole on iseloomulikud monofunktsionaalsed ja autokasutuselele orienteeritud elamualad, mille elanikud on oma liikumistes tugevalt seotud Tallinnaga. Valdavalt ollakse seotud läbi töörände. Kuid Lool on hea looduskeskkond vabal ajal aktiivsete tegevustega tegelemiseks. Elamualade vaheline looduslähedane ja omanäoline ruum, mis võiks olla väga atraktiivne, on aga ühtsena

välja arendamata. Aja jooksul on rajatud erinevaid ruumielemente siia-sinna.

Käesoleva töö käigus analüüsin Loo aleviku looduslikku, ajaloolis-kultuurilist ning sotsiaal-majanduslikke väärtusi ja nende kujunemist. Need väärtused on omavahel tugevalt seotud ning loovad omanäolise elukeskkonna, mis on iseloomulik just Loo alevikule. Uurin rohekoridoride olulisust ja olemust ning puhkeotstarbeliste alade vajadust. Nende väärtuste analüüs aitab luua paremat elukeskkonda. Lähtuvalt analüüsis saadud andmetest koostan Loo aleviku keskuse maa-alale, mis koosneb peaasjalikult avalike hoonete ning kortermajade ümbrusest, rohekoridori kontseptsioonile toetuva kujundusprojekti (vt joonis 2).

Joonis 2. Projektala piir
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

2. TEOREETILISED ALUSED

2.1 Rohekoridoride funktsioonid ja mõju

Rohekoridor on lineaarne avalik ruum, mis on rajatud piki loodusliku koridori nagu jõgi, oja või mäenõlv või piki raudteed, ja on muudetud puhkeotstarbeliseks alaks. See on kas looduslik või maastikukujundatud rada jalakäijatele või jalgratturitele. Rohekoridor seob omavahel ja asulatega avalikke ruume nagu pargid, looduskaitsealad, kultuuripärandid või ajaloolised paigad (Little, 1990).

Rohekoridori mõiste tuleneb sõnadest 'roheline' kui metsad, jõeääred, looduslikud paigad ja 'koridor' kui tee või telg (Salici, 2013).

Rohekoridori põhiline idee on hoida koridor loodusliku taimestikuga roheline ning ühendada erinevaid huvipunkte mööda jõge. Rohekoridorid on moodustatud just inimeste huvides neile kasutamiseks (Salici, 2013).

Rohekoridoridel on erinevaid funktsioone, mis ei ole tingimata esindatud igas rohekoridoris. Need võivad olla näiteks orienteeritus rekreatsioonile, bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele, puhvertsoonide arendamisele või kultuuri- ja ajaloopärandile (Searns, 1995). Rohekoridoride arendamine ja kaitse tõstab avaliku ruumi kvaliteeti. Taimede ja loomade elupaiga säilitamine ning bioloogilise mitmekesisuse suurenemine ja kaitsmine annab keskkonnale kasu. Roheluses liikumine suurendab teadlikkust loodusest ja kultuuriloost. Piirkonna kruntide väärtus, turism ja äritegevus suurenevad. Avalik arusaam ja esteetika kvaliteet võivad tõusta. Rohekoridorides saab tegeleda sportimisega. Ümbritsev väärtuslik ruum tõstab inimeste elukvaliteeti (Crawshaw, 2009).

Roheline keskkond rikastab inimesi positiivsete emotsioonidega, millel on kasulik mõju tervisele. Inimesed on parema tervisliku seisundiga. Lisaks ennetab vaimseid terviseprobleeme. Rohelus aitab leevendada stressi, rutiinist eemalduda ja puhata. Rohealad on head kohad

mediteerimiseks, sportimiseks ja inspiratsiooni saamiseks (Loode, 2015).

Rohekoridoride rajamiste vastu kriitikat leiab vähe, küll on oldud vastu teatud projektidele. On täheldatud, et paljud loomaliigid liiguvad maastikul ka ilma nende koridoriteta, mistõttu võivad ökoloogilised põhjendused olla põhjendamatud. Looduslikel aladel liialt inimestele kontsentreeritud koridorid võivad aga ühendamise asemel maastike hoopis veelgi killustada (Crawshaw, 2009).

Raamatus "Greenways for America" (1995) jaotab autor Charles Little rohekoridorid kuute gruppi. Enamus gruppide eestikeelseid mõisted tuleneb Kadi Tuule artiklist "Asula rohevõrgustik: kellele ja kui palju?". Urbanistlike veekogu-äärsete rohekoridoride eesmärk on kaitsta, parandada ja hallata negatiivsete urbanistlike tegevuste tagajärgedel mõjutatud vee-elemente linnades. Ökovõrgustik ühendab kõiki looduskaitsefunktsiooniga looduslike ja poollooduslike alasid, et kaitsta ja hoida looduskaitsetähtsusega liike, ökosüsteeme ja maastikke. Rohekoridorid võivad olla ka visuaalse ja ajaloolise väärtusega; nende eesmärk on meelitada inimesi osa saama looduse ökonoomilistest, hariduslikest ja visuaalsetest hüvedest, pakkudes ühendusi kultuuriliste ja ajalooliste väärtuste vahel ning ka aastaringset majutust. Rohelised vööndid on linna või asula ümber paiknevad metsade, parkide või muu haljastusega kaetud maa-alad, mille ülesanneteks on keskkonnaolude parandamine ning linna- ja maapiirkondade eraldamine ja laienemiste kontrollimine (Ahern, 1995). Roheline võrgustik on regionaalses mastaabis kavandatud võrgustik piirkonnale iseloomulike ökosüsteemide ja liikide kaitseks ning planeeringute suunamiseks.

Käesolev töö keskendub küll hoopis puhkeotstarbeliste rohekoridoride olemusele ja nende rajamisele, aga erinevate rohekoridoride funktsioonid võivad esineda ka teistes gruppides. Koridorid on tavaliselt mitmeotstarbelised. Rekreatsioonilised rohelised koridorid on oma loomult teed või rajad, mis kulgevad pikalt. Tee kulgeb läbi rekreatsiooni alade ning on üldiselt seotud vee- ja maastikuelementidega, mis annavad koridorile visuaalset väärtust juurde. Need koridorid on kohaliku tähtsusega, aga võivad olla ka regionaalse, riikliku või isegi rahvusvahelise tähtsusega (Little, 1995).

Rohekoridoride ja rohealade planeerimine on muutumas aina populaarsemaks ja läbi-mõeldumaks. Rohekoridori planeerimisel on tähtis ümbritseva keskkonna kaitse. Rajamise

käigus ega hiljem ei tohi kahjustada saada ümbitsev looduskeskkond ega vee-element. Rajamisel tuleb meeles pidada jätkusuutliku planeerimist. Kuigi rohekoridorid võivad olla sadu kilomeetreid pikad, hakkab rohekoridori planeerimine pihta kohalikul tasandil ja kohalike olude arvestamisega. Rohekoridorid püüavad pakkuda jätkusuutliku maastiku vastukaaluks maastiku lõhestamisele, vähenemisele, linnaehitusele ja kontrollimatule maakasutuse muutustele (Salici, 2013). Rohekoridoride disain peab olema ohutu ja ligipääsetav kõigile elanikele ja külastajatele. Ka kõigi demograafiliste gruppide vajadustega tuleb arvestada, et suurendada inimeste elukvaliteeti ja heaolu. Rohesüsteemi osasid peab olema vastavalt demograafia muutustele ja linnaehituse trendidele olema võimalik muuta. Valitsusorgan ja elanikkond peab omavahel kommunikeeruma, et kogukondliku tunnet tõsta ja planeerida vastavalt elanikkonna vajadustele (Capital Area, 2015).

2.2 Euroopa praktika

Barcelona Hispaanias on üks tihedamalt asustatud Euroopa linnu. Barcelona tänavatele on istutatud rohkem puid kui teistesse Euroopa linnades. Barcelona rohelise infrastruktuuri ja bioloogilise mitmekesisuse plaan (Barcelona Green Infrastructure and Biodiversity Plan 2020, 2013) kirjeldab läbi 70 erineva projekti ja tegevuse, kuidas tuua keskkonna teenuseid, loodust, loodusliku mitmekesisust linna (vt joonis 3). Rohekoridori loovad ruumid on looduslikud maad, metsad, ojad ja jõed, pargid, aiad, haljaskatused, vertikaalhaljastus ning puudega ääristatud tänavad. Barcelona ajaloolised pargid Park Güell, Parc de la Ciutadella ja Parc del Laberint d'Horta on ühed külastatavad atraktsioonid linnas. Barcelona haridusprogrammid soodustavad laste tegevusi välisruumis. Linna teatud piirkonnad on ehitatud kasutades jätkusuutliku sademeveesüsteeme. Üks linna haljasalade eesmärke on inimeste elukvaliteedi, tervise ja heaolu tõstmine (vt joonis 4). Selleks tuleb tõsta rekreatsioonivahendite arvu, mitmekesistada laste mänguväljakuid, propageerida privaatsete rohealade nagu kogukonnaaiad, seinad, katused rajamisi (Barcelona, 2013).

Joonis 3. Barcelona roheline infrastruktuur
Allikas: Barcelona City Council

Joonis 4. Barcelona roheline infrastruktuur
Allikas: Barcelona City Council

Connswater Community Greenway on 9 km pikkune lineaarne park ida Belfastis, Põhja-Iirimaal, mis ühendab Belfastis voolava kolme jõe avalike alasid. Eesmärgiks oli kohalikele elanikele rajada elav, atraktiivne, turvaline ja kättesaadav pargiala. Sinna rajati uued rekreatsiooni alad, erinevad rajad, et suurendada ka turismi ja investeeringuid. Pärast kümmet aastat sai viimane etapp ametlikult valmis 25. aprillil 2017. Loodud roheline keskkond toob loodetavasti kohalikud parkidesse, vaba aja rajatistesse, äridesse, poodidesse ja koolidesse. Kokku rajati 16 km jalg- ja rattateid, 30 uut või rekonstrueeritud silda, 5 km korrastatud jõgesid ja ojasid, 6 turismi- ja kultuurirada ja Belfastis sündinud kirjanikule C.S Lewisele pühendatud park ja kunstielemendid (Connswater).

Joonis 5. Connswateri rohekoridor
Allikas: Connswater Community Greenway

Joonis 6. Connswateri kogukonnaaed
Allikas: Connswater Community Greenway

Joonis 7. Victoria park
Allikas: Connswater Community Greenway

Joonis 8. C. S. Lewise väljak
Allikas: East Side Partnership

2.3 Planeerimine inimestele

Linnaruum peab olema elav, turvaline, säästev ja tervislik, et inimestel oleks seal hea ja meeldiv olla. Arhitekt Jan Gehl on oma raamatus "Linnad inimestele" (2015) selgitanud, kuidas inimesed linnu kujundavad, kuidas inimesed tunnevad end erinevates ruumides, milliseid erinevaid linnaruume on ja kuidas tõsta linnaruumi kvaliteeti inimmõõtelisest lähtepunktist.

Avalik ruum peab olema elav ja seda peab saama kasutada paljud erinevad inimgrupid. Elanike arv asulas ei oma tähtsust - ruum peab olema tunnetuslikult meeldiv ja populaarne. Elav linn on mitmekülgne - ajaviide ja sotsiaalne tegevus koos jalgsiliikumisruumiga. Teiste inimeste kohalolu annab sotsiaalset tõmmet kohale. Liiga suured ja ülesisustatud linnaruumid ei ole külastajatele atraktiivsed. Ühisruumi planeerimise sees on olulised ka väiksemad üksikud ruumid. Väikesearvulises asulas tuleb teenused ja tegevused koondada ja ühendada. Teenuseid ja tegevusi teekonnale paigutades, saab meeldiva ühendada kasulikuga. Kahe-kolmekorrusteliste majadega piirkonnas on tänavaelu märksa rohkem kui kõrgemate hoonetega aladel. Avalikus ruumis veedetud aeg sõltub 100 meetri raadiuses olevate elamuste ja vaatamisväärtuste hulgast. Aeglane transpordiliiklus elavndab ruumi. Sarnase ehitusega ruumid võivad olla väga erinevad, kui ühe eesmärk on transport ja teises on võimalus viibida, kogeda ja nautida. Autode sõitmiseks ja parkimiseks vajalik ruum on suur. Jalakäijate olukord on muutunud keerulisemaks ja ebaturvalisemaks. Eriliigilise liikluse korral peab olema eelisõigus jalakäijal. Kahjuks Eesti liikluskultuur seda ei toata. Jalgsi liiklejate kohataju ja turvalisust toetavad sildid, viidad ja korralik valgustus.

Inimestel peab olema mugav jala käia, seista, istuda, kuulata ja rääkida. Linnakeskustes on jaotunud põhifunktsioonid ühe ruutkilomeetrisele alale, mille läbimiseks kulub kiirusel 5 km/h 10 minutit. Mugavas jalakäiguruumis saavad kõikide vajadustega liiklejad liikuda vabalt ja takistusteta. Hea ruum on kasutamiskõlbulik ööpäeva- ja aastaringselt — pimedal ajal valgustatud, talvisel ajal lumepuhastus. Servaefekt on nähtus, kus pikemalt peatumiseks püüab inimene end ruumi servade juurde sättida. Klaveriefekt kirjeldab, kuidas inimesi tõmbab ligi mööbliesemed, nurgad ja sambad. Lisaks tõmbavad inimesi ligi 'koopad' ehk ukseavad ja nišid. Head istekohad on meeldiva mikrokliimaga, serva lähedal, kaitstud seljatagusega ja hea vaatega. Ruumis peab olema primaarseid ehk pärisistmeid ja sekundaarseid ehk spontaansed istmed. Inimestele meeldib elu vaadelda. Aktiivsemalt kasutatakse istumiskohti, kust on hea vaade inimestele, vee-elementidele, arhitektuurile või puudele. Inventaariga saab suhtlemist soodustada või tõkestada. Pikad pingid kaitsevad privaatsust, aga ei aita kaasa suhtlemisele. Elav linn on ise üks suur mänguväljak. Linnaruum peab olema võimalusterohke ja loov, kus saab läbi viia ajutisi ja ühekordseid tegevusi. Inimesed soovivad viibida kohas, kus on arvestatud inimeste praktiliste vajadustega ning ühendatud detaili- ja tervikkujundusega. Valgustus tagab orienteerumise, turvalisuse ja nähtavuse pimedal ajal.

2.4 Planeerimispõhimõtted

Rohekoridoride kontseptsiooni võib kokku võtta nelja peamise omadusega: lineaarne, ühendav, multifunktsionaalne ja jätkusuutlik. Lineaarne tähendab, et ala on oluliselt pikem kui on laius. Ala koosneb üksteise järgi asetuvatest erinevatest aladest ja erinevatest tegevuspaikadest. Lineaarne roheala suunab ja viib inimese kuhugi. Liikumisteed teljel ühendavad roheala erinevaid paikasid ja tegevusi. Rohekoridor koosneb erinevatest funktsioonidest. Multifunktsionaalsus tagab toimiva ja ruumilise sidususe. Rohekoridoride eesmärk on peegeldada sotsiaalseid ja kultuurilisi väärtusi ning kaitsta keskkonda. Looduskaitset ja säästliku arengut ühendab jätkusuutlik maastikuarhitektuur. Mõned jätkusuutlikud elemendid on olemasoleva maastikuelemenide läbimõeldud kasutamine ja kaitsemine, looduslähedaste materjalide kasutamine, läbimõeldud sademevee strateegia ning söödava taimestikku kasutamine.

Jan Gehli teooriale põhinedes peab inimestele planeerides ruumis olevad erinevad funktsioonid

kompaktselt ja loogiliselt ning teedega ühendatud. Ajaveetmisvõimalused ja atraktsioonid peavad olema mitmekesised. Peatumisvõimalused ruumis kutsusvad rohkem inimesi kasutama avalike alasid. Inimestel peab ruumis liikudes olema turvaline ja ohutu nii liikluse, kuritegevuse kui ümbritseva keskkonna eest. Et ruum oleks mugav tuleb luua kõndimis-, seismis-, istumis-, vaatamis-, rääkimis- ja mängimisvõimalusi. Oluline on ka ruumi kujundus ja väljanägemine.

Loo aleviku rohekoridori kujundusprojekti lahenduse loomisel tuleb teoreetilistest materjalidest järeldatud planeerimiskriteeriumeid arvestada.

3. METODOLOOGIA

Loo aleviku rohekoridori projektlahenduse koostamine algas erinevate arhiivimaterjalide, kirjanduse ja ajalooliste kaartide tutvumisega ning nende põhjal aleviku ajaloolis-kultuuriliste väärtuste analüüsimisega. Analüüs aitas mõista ala kujunemist ja kaardistada ajaloolised lähtekohad. Looduslike väärtuste analüüs toimus internetis Keskkonnaregistri avalike teenuste kodulehe andmetele tuginedes. Sotsiaal-majanduslike väärtuste leidmiseks pidi analüüsima erinevaid statistilisi andmeid. Lynchi meetodit kasutades kaardistati aleviku maastikuväärtused, mis näitas, milline on ruumi identiteediväärtus. Välitööde käigus aleviku külastades uuriti keskkonda, et saada vahetut informatsiooni aleviku ruumi olukorrast, funktsioneerimisest ja inimeste käitumisest. Vaatlus dokumenteeriti kirjalikult ja fotodega, mida kasutati ala kirjeldamiseks ja analüüsimiseks. Maastikuanalüüs andis kätte ruumi probleempunktid, mida projektlahenduses parandama hakata. Lisaks analüüsiti kontaktala ja ühendusi ümberkaudsete rohealade ja ajaloolis-kultuuriliste paikadega.

Teises etapis analüüsiti rohekoridoride ajalugu, erinevaid funktsioone ja erinevaid olemusi. Lisaks otsiti praktilisi näiteid kahest Euroopa linnast — Barcelona ja Belfast. Jan Gehli linnateooriat uurides, leiti punkte, mis läksid ka antud töö probleemistikuga kokku. Nende kolme teoreetilise teema järeldusena saadi projekteerimispõhimõtted, mida edaspidi kasutada projektlahenduses.

Kolmandaks etapiks võib lugeda kontseptsiooni ülesehitamist ja projektlahenduse koostamist. Kontseptsiooni välja töötamisel oli tähtis Loo aleviku identideedi loomine. Sellega seoses disainiti alevikule väikevorme ja sild. Projektlahenduse koostamisel lähtuti teoreetilistest projekteerimispõhimõtetest ja ala probleempunktidest. Koostati tsoneeringu ja funktsioonide lahendus ning seejärel koridori kujunduslahendus.

4. ALA KIRJELDUS JA ANALÜÜS

4.1 Ajaloolis-kultuurilised väärtused

Ajaloolis-kultuurilised väärtuste analüüsimiseks on kasutatud ajaloolisi kaarte (vt Lisa 1) ja Loo alevikust kirjutatud raamatuid. Vanimad inimasustuse jäljed piirkonnas pärinevad juba nooremast pronksiajast. Loo praegusest keskusest loodesse jääb ajalooline Proosa küla (vt joonis 9). Kirjalikult mainitakse küla (*Koskil*) esmakordselt alles 1241. aasta Taani hindamisraamatus. See oli väike ainult 4 adramaa (32-48 ha) suurune küla. Asula vanimad jäljed ulatuvad muinasaega, kuigi põhiline dateeritud materjalist kuulub 16.-17. sajandisse. Küla asupaigast umbes kilomeeter kirdes on avastatud muistsed põllud (vt joonis 10). Põllud on rajatud ajavahemikus 750 a eKr kuni 1. sajand pKr. Proosa muinaspõllud esindavad kelti põllusüsteemi. See on eelajalooline põllusüsteem, mille ristküllikuliste põllulappidega peenarde süsteem, mis on (peaaegu) täielikult ümbritsetud madalate liivast, kividest või neist mõlemast koosnevate vallidega. Piirkonnas esinevad loopealsed mullad on eriti viljakad. Kunagistele küla maadele jääb ulatuslikud Proosa kivikalmed (vt joonis 11). Nende kaevamisel on selgunud, et see on olnud pikka aega matusepaik. 1. at eKr rajati sinna kivikirstkalmed, 4.-5. sajandil tarandkalmed ning rauaajal kivivarekalmed. Proosa küla (mälestise reg nr 17626), muistsed põllud (mälestise reg nr 27061) ja Proosa kalmeväli (mälestise reg nr 17627) on kultuurimälestistena kaitse alla võetud (vt joonis 12) (Jõelähtme, 2015; Lepik 2003).

Joonis 9. Proosa küla
Allikas: T. Äärismaa foto (2011)

Joonis 10. Muistsed põllud
Allikas: U. Kadakas foto (2008)

Joonis 11. Proosa kalmeväli
Allikas: U. Kadakas foto (2012)

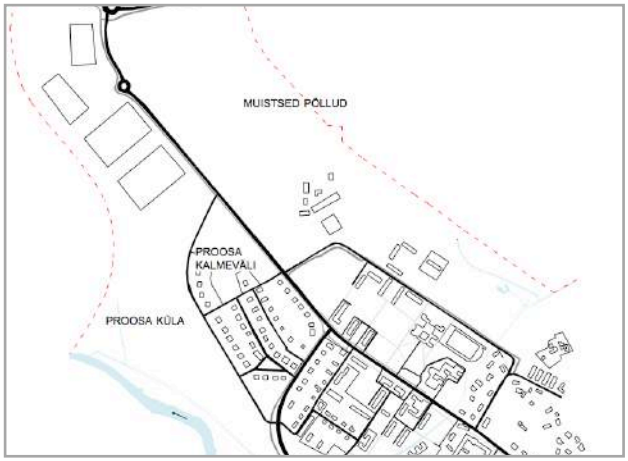

Joonis 12. Proosa küla, muinaspõldude ja kalmevälja asukohad
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

Kuni 20. sajandi alguseni paiknesid Loo aleviku praegusel alal üksikud talupidamised. Pärast talude päriseksostmist, mõisasüsteemi lagunemist ja Eesti riigi iseseisvumist hakati rajama uusi asundustalusid. Küla ümber tekkisid hajali paiknevad üksiktalud. Saha-Loo oli neist suurim. Pärast Eesti okupeerimist 1940. aastal läks talu riigile. Kuid 1950. aastal otsustas ministrite nõukogu rajada Eesti NSV esimese linnuvabriku. Ametlikult avati linnuvabik alles kuus aastat hiljem. 1980. aastatel töötas vabrikus juba enam kui 1400 töötajat. Linnuvabriku ümber rajati tüüpiline nõukogulik monofunktsionaalne töölisasula koos põhilise infrastruktuuriga. Rajati teenindusmaja, sööklad, kauplused, koolimaja ning spordihoone (vt jooniseid 13, 14). Taasiseseisvunud Eesti ajal on ümber töölisasula kerkinud eramaju (Jõelähtme, 2015; Lepik 2003).

Joonis 13. Loo kortermaja
Allikas: Autori foto (2017)

Joonis 14. Loo koolimaja
Allikas: A.Tšubrik foto

4.2 Looduslikud väärtused

Loo alevik on asutatud siin kandis ulatuslikult esinevatele lagedatele loopealsetele. Ilmsalt ongi see andnud ka nime kohale. Loopealsed on õhukese lubjarikka mullaga poollooduslikud rohumaad. Siin kandis esinev reljeef on tasane. Aleviku kõrgus merepinnast jääb 29 kuni 34 m vahele. Loo alevik on üsna lage vähese kõrghaljastusega ala. Nõukogude ajal istutati lagedale loopealsele puid. Keskuse ja Pirita jõe vahelisele alale on tekkinud kena parkmets (vt joonis 15). Ärkamisaja rahvaliikumiste meeleolus istutasid kohalikud Tallinna poolt siseneva Sahe tee äärde kastanite allee (vt joonis 16) (Jõelähtme, 2015; Lepik 2003).

Joonis 15. Pirita jõeäärne parkmets
Allikas: autori foto (2017)

Joonis 16. Kastanite allee Saha tee ääres
Allikas: autori foto (2017)

Loo aleviku läänepiiriks on Tallinna lahte suubuv Pirita jõgi. Jõe alamjooks, kuhu jääb ka Loo lõik, on väga suure languga ning seal on rohkesti kärestikke ja kiirevoolulisi kivisekruusase põhjaga jõelõike (Pirita jõgi, 2009). Jõe-äärse rekreatsiooniala juures on jõgi uuristanud väikese sopi, kuhu jõe kiire vool ei ulatu ning seal käiakse ujumas. Sinna on toodud ka liiva. Aleviku keskuse lõunapiiril jookseb Vadioja, mis kuulub Lääne-Eesti vesikonna Harju alamvesikonda (vt Graafiline materjal, joonis 3). Kogupikkus on 3,1 m, millest 1,2 km jääb Loo aleviku piiridesse. Ojale ei kehti kaitsepiiranguid, kuid ei ole avalik ega avalikult kasutatav. Oja laius on keskmiselt kolm meetrit ning sügavus maksimaalselt üks meeter. Loo aleviku sademevee väljalask nr 2 toimub Vadiojasse (Vadioja, 2016). Oja servad on osaliselt võsastunud, tekkinud on paar ummistunud lõiku, kuid üleüldine olukord on hea.

Loo aleviku territooriumil elutseb mitmeid taime- ja loomaliike, kes on võetud kaitse alla. Pirita jõe selles piirkonnas on esinenud III kategooria loomaliiki harilik võldas (*cottus gobio*) (kaardiserver). Liivamäele ja Loo aleviku põhjapoole oli aastaid tahetud rajada kaevandust. Kuid

taimeuuringud tõid välja, et osad liigid on nii väärtuslikud, et tuleb kaitseala luua. Alal kasvab II kaitsekategooria alune taimeliik aasnelk (*Diantus superbus*), II kaitsekategooria liik hanepaju (*Salix repens*), III kaitsekategooria alune taimeliik kuninga kuuskjalg (*Pedicularis sceptrum-carolinum*) ja III kaitsekategooria alune taimeliik kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*) (Umboja, 2015). Maa-ala kuulub sihtkaitsevööndisse.

4.3 Sotsiaal-majanduslikud väärtused

Loo alevikus elab kokku 2014 elanikku (Rahvastikuregistri seisuga 1. jaanuar 2017). Loo alevikus on rahvaarv viimase kümne aasta jooksul näidanud languse trendi, kuid on püsinud pigem stabiilne. Võrreldes 2003. ja 2009. aasta vanuselist rahvastiku koosseisu on näha, et vähenenud on kuni 19-aastaste ja tööealiste ning tõusnud üle 65-aastaste inimeste hulk (vt Lisa 2). Loo aleviku tööealise elanikkonna osakaal väheneb pensionile minevate inimeste arvelt. Töökohtade vähenemine ja Tallinna mõju tõttu langeb noote elanike arv. See omakorda toob kaasa sündivuse langemise (Statistika, 2017).

Asustus on Loo aleviku territooriumil jagunenud ebaühtlaselt. Rahvastik on koondunud aleviku keskusesse või Lagedi mõisa ümbrusesse. Ülejäänud alevik on hõredalt asustatud põllumajandusmaastiku tõttu. Loo alevikule, Liivamäe külale, Saha külale ja Nehatu külale on koostatud eraldi üldplaneering, millega määrati maakasutus, infrastruktuuri põhilahendused ja rohevõrgustik (vt Lisa 3). Väikeelamu ning korter- ja ridaelemu maa-alale jäävad pigem juba ehitatud elamud ning uusarendusi ette nähtud ei ole. Äri-ja teenindusettevõtte ning tootmis- ja logistikakeskuse maa-ala on koondunud Tallinn-Narva maantee äärde või ettevõtte Tallegg aladele. Parkmetsa maa-ala jääb Pirita jõe äärde. Uue valla üldplaneeringuga on määratud alevikku keskuse maa-ala (Jõelähtme, 2015). Loo aleviku Talleggi detailplaneeringu muutmisega 2011. aastal anti alale lisaks tootmismaa sihtotstarbele ka ärimaa kõrvalotstarve, tänu millele saab nendel aladel nüüd arendada äri- ja tootmistegevust (Talleggi, 2014). Projektala alla jääva maa sihtotstarve on sotsiaalmaa (vt Graafiline materjal, joonis 2). See tähendab, et kasumit ei taotleta. Sotsiaalmaa jaguneb alaliigiliselt üldkasutatav maa (100%) või ühiskondlike ehitiste maa (100%). Mõlemad alaliigid on ka projektalal. Üldkasutatav maa on avalikult kasutatav hooneteta maa, kus võivad olla haljasala ja park, supelrand, rahvapeo- ja kokkutulekuväljak, lauter, laste mänguväljakud, spordiplatsid ja terviserajad või kalmistu. Ühiskondlike ehitiste maa

on avalike ehitiste maa, kus võivad paikneda kohaliku omavalitsuse ametiasutuste hooned, äriotstarbeta meelelahutus-, haridus-, teadus-, tervishoiu-, hoolekande-, sakraal-, puhke- ja spordiehitised, muuseumi-, arhiivi- ja raamatukoguehitised või loomaaed ja botaanikaed.

Loo alevik on tugevalt seotud Tallinna linnaga. Tallinn on riigi suurim keskus, tänu millele kasvab ka Tallinna lähiümbruse valdade majanduslik olukord. Loo alevikust mööda kulgev Tallinn-Narva maantee toetab ettevõtluskeskkonna arengut. Loo aleviku on Majandusregistri andmeil registreeritud 31 ettevõtet (Majandustegevuse register). Tegevusalade järgi on vallas ettevõtjaid ehituse, veoseveo, kaubanduse ja toitlustamise valdkonnas. Suurimad tööandjad alevikus on Talleggi farmid, Nehatu Tehnopargis olevad ettevõtted ja plastikakende valmistamisega tegelev OÜ Rimeedia. Põllumajandusega seotud ettevõtlusvaldkonna osakaal aina väheneb. Lisaks neile ettevõtetele paikneb Loo alevikus erinevaid teenindavaid teenuseid (vt joonis 17). Loo alevik ongi Jõelähtme valla suurim teeninduskeskus. Alevikus on olemas kõik olulised teenused. Lool asub Jõelähtme valla ainuke keskkool, lasteaed, Loo Tervisekeskus, apteek, kultuurikeskus, raamatukogu, postkontor, kaks kauplust ning spordikeskus.

Joonis 17. Teenuste paiknemine Loo alevikus
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

Mööda aleviku põhja külge jookseb põhimaantee nr 1 Tallinn-Narva maantee. Aleviku läbib Nehatu-Loo-Lagedi tee (nr 110). Välja on ehitatud Loo-Lagedi ja Loo-Liivamäe ning rajamisel

on Loo-Saha küla kergliiklustee. Siis on Lool kergliiklusteeühendus kõige oma naaber küladega. Loo alevikus on ühistranspordi teenuse osutaja MTÜ Harjumaa Ühistranspordikeskus. Tallinn-Loo-Tallinn liinil käib argipäeviti 26 bussi ja nädalavahetustel 15 bussi päevas (Reisiplaneerija, 2017). Jõelähtme vallas on ka kümme siseliini, mis läbivad Loo aleviku. Nende sõidugraafikud on seotud kooliaegadega.

4.4 Maastikuväärtused

Maastikuväärtused on oma olemuselt subjektiivsed. Iga inimene tunnetab end ümbritsevat maastiku erinevalt. Maastiku võib seletada ja hinnata läbi erinevate aspektide. Maastikukvaliteeti kirjeldavad vaated, mida maastik pakub (Hellström, 2001). Identiteediväärtust kirjeldab maastikukogemus. Maastikutaju kirjeldavad elemendid on: rajad, servad, piirkonnad, sõlmpunktid ja maamärgid. Kevin Lynch kirjeldab oma raamatus "The Image of the City" (1960) läbi nende viie elemendi, kuidas kolme Ameerika linna elanikud oma linna tunnetavad. Käesoleva töö maastikuväärtuste analüüsiks on aluseks see meetod.

Rajad (*paths*) on maastiku läbivad 'kanalid', mida mööda inimesed liiguvad. Nendeks võivad olla tänavad, kergliiklusteed, teerajad. Sotsiaal-majanduslike väärtuste alapeatükis kirjeldasin riikliku ja kohaliku tähtsusega teid ja kergliiklusteid. Loo alevikus vaatlusel tajutud peamised liikumistrajektoorid ja nende intensiivsus on kirjeldatud joonisel 18. Tajutud liikumisteed on peamiselt bussipeatuse, poe ning kodu vahet. Inimesed liiguvad põhiliselt keskuse maa-alal.

Servad (*edges*) on füüsilised ja tajutavad barjäärid, mis murravad järjepidevust. Nendeks võivad olla aiad, raudteed, kaldad. Alevikus mõjub loodusliku servana Pirita jõgi ning piirava servana aed keskuse ja Talleggi alade vahel. Katkestusena mõjuvad kaks suuremat aleviku läbivat teed. Kuigi neid ületavad sebrad, on liikluskiirus 40 km/h ja ületamine kaootiline. Majadevahelised alad on peamiselt parkimiseks, mis takistab inimeste liiklumist ja turvalisust. Ringiminekut nõuavad eramute piirkondade aiad (vt joonis 19).

Piirkonnad (*districts*) on suuremad maa-alad, millel on sisemiselt midagi ühist ja on oma identiteet. Aleviku eraldi piirkondadena võib defineerida poolsuletud eramute alasid ning suletud Talleggi tootmispiirkonda ja Nehatu tehnoparki. Teenused on peamiselt kogunenud ühte punkti. Keskuse maa-ala on kõige aktiivsemalt kasutatavam piirkond (vt joonis 20).

Sõlmpunktid (*nodes*) on strateegilised punktid, kuhu sisenedes peavad inimesed valikuid tegema. Nendeks võivad olla ristmikud, tänavanurgad. Alal võib eristada kahte sõlmpunkti (vt joonis 21). Ekstrovertne sõlmpunkt annab suuna kätte, introvertsed on tajutavad sõlmpunktid, kuid ei näita suunda. Aleviku keskel asuv Loo bussipeatus ning Nehatu-Loo-Lagedi ja Saha tee ristmik. Esimene mõjub sõlmpunktina pigem jalakäijale ning on seotud teenuste kasutamisega, teine omakorda eraliiklusvahendiga liiklejale. Viimases jõuavad kasutajad alevikku ja peavad otsustama, kas tulla keskusesse sisse või sõita asulast mööda.

Maamärgid (*landmarks*) on füüsilised objektid, mis aitavad ruumis orienteeruda. Nendeks võivad olla majad, mäed, tornid. Loo aleviku üldtuntud ja defineeriv maamärk on postamendile tõstetud hiigel kanamuna. Aleviku põhjaosas, Tallinnast tulles on skulptuur, mis on posti otsas ja kohe eristatav (vt joonis 22). Skulptuur on asetsenud seal 1978. aastast ja toimib nii teetähisena kui reklaamina. Kuid piirkonna kõige mastaapsemad maamärgid jäävad aleviku piirist põhja poole, kuid on nähtavad aleviku igast punktist. Tallinna teletorn (314 m) ja Iru soojuselektrijaama korsten (202 m) on Eesti kõrgeimad ehitised. 1987. aastal ehitatud postmodernistlik Loo keskkool on visuaalse efektiga maamärk.

Loo alevikus on liikluskiirus 50 km/h, v.a keskuse maa-alal, kus on kiiruseks 40 km/h ning majadevahelisel alal 30 km/h. Aleviku läbiva kahe kõrvalmaantee ääres on eraldatud kergliiklusteed jalakäijatele. Majadevahelistele aladele keerates on auto- ja jalgsiliiklus samal tasandil. Kuigi liikluskiirus on ka väiksem, tekitavad tänavatele pargitud autod segadust ja jalakäijatele ohtlikust (vt joonis 23).

Joonis 18. Rajad
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

Joonis 19. Servad
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

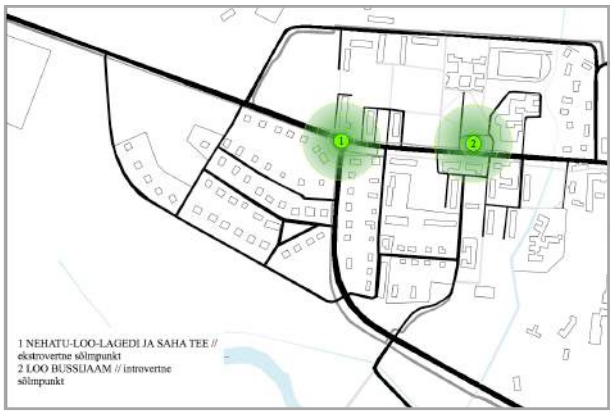

Joonis 20. Piirkonnad
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

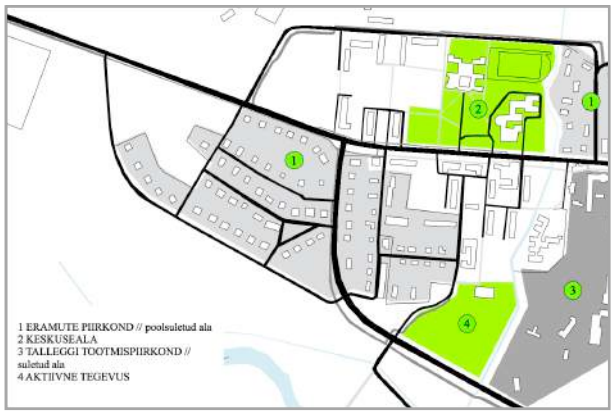

Joonis 21. Sõlmpunktid
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

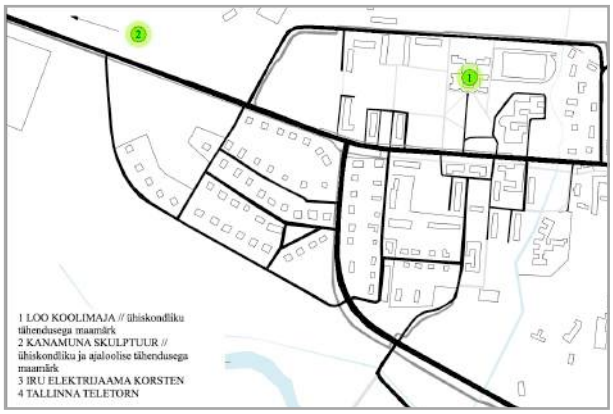

Joonis 22. Maamärgid
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

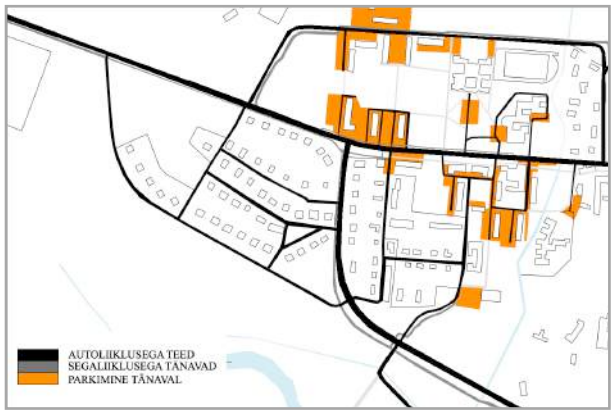

Joonis 23. Liiklusskeem
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

Ala esteetilist ja maastikupildilist väärtust kirjeldavad maastiku visuaalsed omadused nagu ilu, mitmekesisus ja omapära, ilusad vaated ja teelõigud ning silmapaistvad maastikuelemendid. Maastikupilti rikuvad aga maastikku halvasti sobitatud suured hooned või rajatised, domineerivad korruselamud, elektriliinid või maastikupilti rikkuvad lageraied. Loo aleviku maastikus mõjuvad atraktiivsena veekogud — Pirita jõgi ja Vadioja. Nauditav on ka vaadelda kortermajade ja eramaja aedade vahel kõrghaljastusega kaetud alasid (vt Lisa 4).

4.4.1 Probleempunktid

Loo aleviku ruumiliselt analüüsides ja erinevaid väärtusi kõrvutades, tekkisid vastuolulised punktid. Need punktid ohustavad või piiravad jalakäijate liikumist (vt joonis 24).

Üheks probleemiks on rohekoridori ühendamine üle teede ja tänavate nii, et inimestel oleks ohutu. Koridor ületab kolmest kohast asulasisest kõrvalmaanteed. Olemasolev avalik ruum on

igav. Avalikud teenused paiknevad suuremalt osalt kompaktselt, kuid eraldatud teenuste ühendus on puudulik. Avalikus ruumis puuduvad mugavad ja huvitavad võimalused ajaveetmiseks (kõndimiseks, istumiseks, mängimiseks). Olemasolevate atraktsioonide (laadaväljak, jõe-äärne park) kujundu ja väljanägemine on puudulik. Ajaloolise Proosa küla olemasolu ja paiknemine ei ole kohalikele inimestele teda ega nähtav.

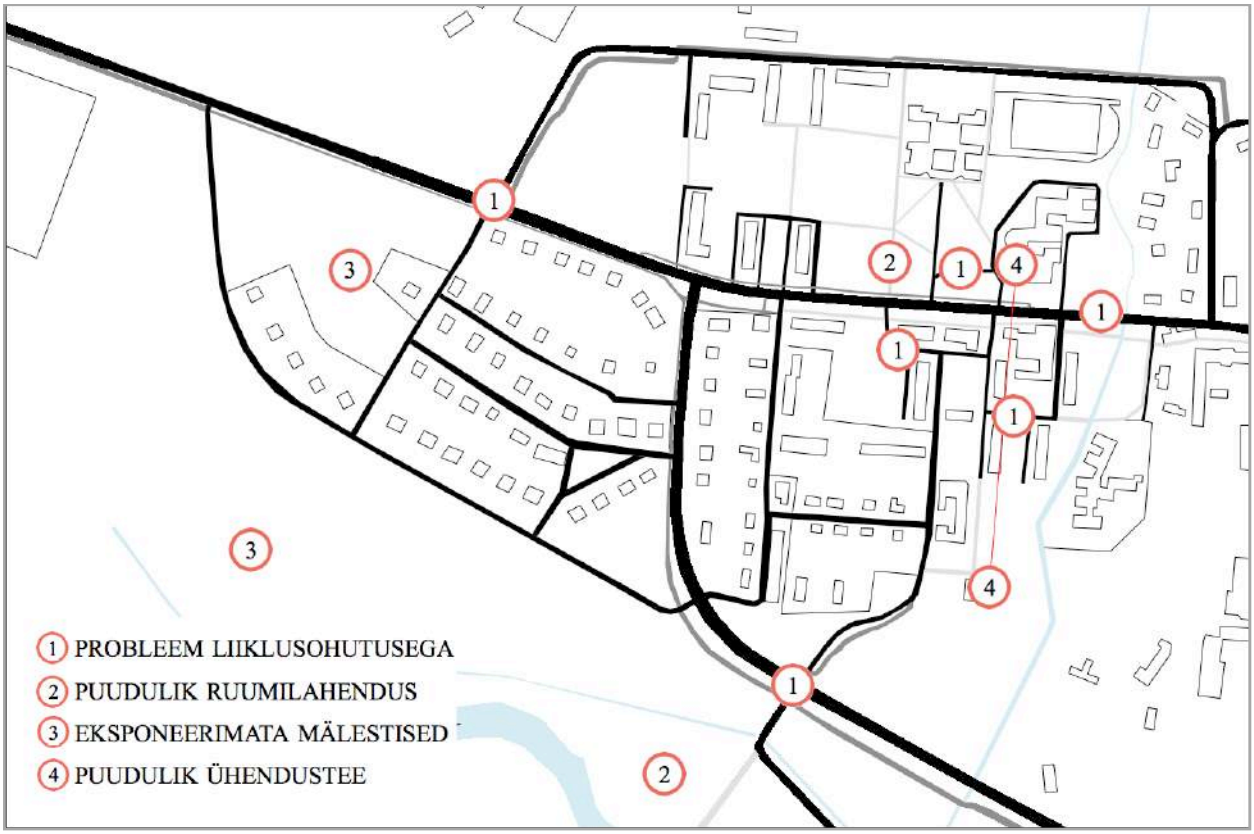

Joonis 24. Probleempunktid
Allikas: autori koostatud; aluskaart Maa-ameti kaardiserver

4.5 SWOT-analüüs

Loo aleviku jätkusuutlikkuseks koostati 2010. aastal Loo aleviku arengukava aastateks 2010-2020. Selle raames toimus fookusgrupi intervjuu, kus arutatud aleviku tugevuste ja nõrkuste üle ning selle põhjal koostati ka SWOT-analüüs (vt tabel 1). Arengukavaga pandi kirja ka aleviku visioon: "Loo aleviku elukeskkond on rahulik ja turvaline, pakkudes igakülgseid arenemisvõimalusi. Igas vanuses inimestel on siin hea elada ning elanikkond on ühtne ja meeldiv" (Loo, 2010).

SISEMISED TUGEVUSED	SISEMISED NÕRKUSED
* Ainulaadne asukoht – ei linn ega maa ja pealinna lähedus * Võimalus laieneda-areneda * Valvesüsteemi olemasolu * Palju lapsi, positiivne iive * Pikaajaline, suhteliselt paikne elanikkond * Leidub aktiivseid inimesi, taidlus * Korteriühistud * Elamuehitus on läinud hoogu * Tänavavalgustus * Vesi, kanalisatsioon e. infrastruktuuri olemasolu * Alevi eestseisus olemas * Suhteliselt rahulik elukeskkond	* Välise kokkusaamiskoha puudumine * Rahastuste otsimise kogemus * Nõrk kogukonnatunne ja inimeste liigne hõivatus (passiivsus), tööealise elanikkonna vähene osavõtt * Pealinna lähedus * Puudub ühine asi, üritus, mis seoks erinevate piirkondade inimesi, * Kergliiklusteede puudumine * Vähene koostöö teiste organisatsioonidega * Organiseerumata noored * Jõe korrashoid ja puhkeala välja arendamata * Lage paepealne, vähe kõrghaljastust * Noorte perede lahkumine * Lasteaiakohtade vähesus * Parkimiskohtade puudus * Koerteala puudu * Eraldi kultuurimaja ja noortekeskuse olemasolu * Korrakaitseline politseiteenus väga nõrk * Terviserada puudulik * Halb info liikumine
VÄLISED VÕIMALUSED	**VÄLISED OHUD**
* Ressursid – raha (valla kaasfinantseering, erinevad fondid) * Loo on Eesti mõistes tugeva valla koosseisus * Hea asukoht Tallinna suhtes * Tehnopargi ehitus * Elektrooniline stend * Uus elamurajoon, mis aitab kaasa elanike arvu kasvule * Alevik on arengufaasis - planeeringud * Kultuuriüritused lähedal (Tallinn) * Kauplused lähedal (Tallinn) * Tervisekeskus ja perearstid kättesaadavad * Võimalus puhkeala välja arendada * Võimalus valvesüsteemi laiendadaVõimalus kaubandust arendada	* Jätkuv majanduse madalseis * Ettevõtluse lahkumine * Keelatud ainete kättesaadavus (alkohol, sigaretid) * Konkurents * Linnalähedus – inimesed ei tunneta, et vald Loo eest piisavalt hoolitseb * Lasteaiakohtade vähesus * Vallavalitsuse kauge asukoht – raskendab suhtlemist vallaga * Tallinna lähedus * Kaevanduse oht

Tabel 1. SWOT-analüüs
Allikas: Loo aleviku arengukava 2010-2020 (2010)

4.6 Kontaktala analüüs

Loo alevikul on hea ühendus kõrval asulatega Tallinn, Lagedi ja Saha kergliiklusteede kaudu (vt Graafiline materjal, joonis 1). Nendes asulates leidub mitmeid huvitavaid puhkotstarbelisi, kultuurilisi ja ajaloolisi paikasid. Kuid nendega puudub hetkel otsene ja teadlik kontakt. 2 km Tallinna poole algab Pirita jõeoru maastikukaitseala, mille alal asub mitmeid veekogusid ning kaitstavaid üksikobjekte. Loo-Lagedi kergliiklusteele jäävad Lagedi mõis (1,4 km kaugusel), Lagedi ratsaspordikool (2,4 km) ning Lagedi rippsild (3,3 km). Loolt Saha poole sõites on 3,6 km kaugusel Saha kabel ning 4,2 km kaugusel Maardu mõis. Maardu järv on aleviku keskusest kirde suunas 2,5 km.

Kergliiklusteid mööda on Loo alevikul ühendus ka kõrval asulate ühistranspordipeatustega, mille liinid erinevad Loolt läbisõitvatega. Tallinna Linnatranspordi lähim peatus asub 2,8 km kaugusel. Peatus, kust saab Maardusse, asub 1,8 km kaugusel. Lagedi rongipeatus asub 4,4 km kaugusel. Seal peatuv rong sõidab Tallinn-Aegviidu liinil.

5. PROJEKTLAHENDUS

Käesoleva lõputöö projektlahenduse koostamisel lähtuti ala analüüsist ja probleempunktidest ning teoreetilisest taustast lähtutud planeerimispõhimõtetest. Valitud projektala piir jookseb mööda alevikus olevaid sotsiaalmaid. Hubase ja huvitava avaliku ruumi projekteerimine, muudab kohaliku kogukonna ühtsemaks ja elavamaks. Olenemata oma elupaigast, saab mööda koridori liikudes aleviku kõikidest teenustest osa.

5.1 Kontseptsioon

Projektalale kontseptsiooni leidmisel on lähtutud märksõnadest loo, loomine. Loo ja loomine tuleb otsesest viitest aleviku nimele. Fr. R. Faehlmann muistend "Loomine" on maa ja taeva ning taevakehade tekkimislugu, milles jutustatakse Vanaisa ja tema laste Vanemuise, Ilmarise, Lämmeküse ja Vibulase tegevusest maailma loomisel ja kaunistamisel (Faehlmann, 2012). Antud projekti tsoneeringu alustaladeks on vanaisa ja laste iseloomuomadused. Omadustele antakse ülekantud tähenduses disain. Muna on olnud Loo sümbol alates Linnuvabriku viitskulptuuri “Muna” püstitamisest. Muna on ka seotud mitmete loomismuistendite ning elu alguse sümbol. Nende märksõnade alusel on loodud Loo aleviku kontseptsioon.

Rohekoridorile funktsioonide väljapakkumisel lähtuti puhkeotstarbelise, meelelahutusliku ning kultuurilise keskkonna loomisest. Koridor jaguneb viieks tsooniks (vt Graafiline materjal, joonis 4). Vanaisa kojas säras alati päike. Tema lõi kangelased. ‘Keskmuna’ tsoon on aleviku keskuseks. Seal laiub väljak, mis oma disainiga märgib aleviku keskust, lipuväljakut ning seal saavad toimuma kogukondlikumad üritused nagu nt laadad. Lämmenküne oli reibas noormees. ‘Noortemuna’ asub kooli, staadioni ja noortekeskuse vahetusläheduses. Sealne disain on rõõmus ja ülemeelik. Ilmarine oli parimas eas ja mehejõuga. ‘Pargimuna’ paikneb spordihoone ümbruses. Kuna kangelasele meeldis tegeleda kunstiga, on siin kunstilisema maastikukujundusega park, mis on lisaks rohekoridori osale ka mõeldud ümberkaudsete

kortermajade hooviks. Vibuane oli vägev vibukütt. ‘Puhkemuna’ on Pirita jõe-äärne parkmets, mille põhiline funktsioon on inimeste loodusele lähemale toomine. Vanemuine oli loodud vanaks ja elutargaks. ‘Ajaloomuna’ asub muistse Proosa küla ja kivikalme maa-alal. Sealne koridorilõik on justkui muuseum, meenutamaks ja näitamaks aleviku ajalugu.

5.2 Loo aleviku imago

Tänapäeval on tähtis mainekujundus ja et praeguses kirjus maailmas silma paista, tuleb teha midagi naljakat, positiivset, kaasakiskuvat ja rääkimapanevat. Linna eesmärk peab olema inimeste kutsumine oma juurde nii lühiajaliselt turistina kui pikemaajaliselt elanikuna. Hea ning esiletoodud maine aitab inimestel linna leida ja sellele mõelda. Linnasümbolit saab kasutada tutvustustes, suveniirides, linnaruumi kujunduselementides ja reklaamides.

Juba 40 aastat on Loo aleviku põhjaosas Peterburi mnt ääres postamendi otsas asetsenud omanäoline ja nüüdseks juba üldtuntud maamärk. Loo alevikul on olemas väga eriline ja kohaga tuntavalt seostatav sümbol, kuid seda ei ole enda kasuks tööle pandud. Nii lihtsast kuid samas huvitavast sümbolist on võimatu tuimalt mööda kõnida ja mitte mõelda sellest sügavamalt.

Muna kujund annab palju erinevaid kasutamisvõimalusi. Muna sümbol on lihtne, vaimukas ja positiivne. Muna kujundit saab kasutada linnaruumis pinkide, barjääride, skulptuuride ja viitadena, luues teemakohaseid üritusi ning luues inimesi kõnetav reklaamlause.

Käesoleva töö raames loodi mõned omapoolsed lahendused linnaruumis esinevatele väikevomidele (vt Graafiline materjal, joonis 9). Munakujuline iste on plastikust. Seda saab kasutada rohekoridori erinevates lõikudes, nt keskväljakul, noortealal või pargis. Teetõke on heledast silebetoonist muna kuju. Seda saab kasutada nii skulptuurse elemendina maastikukujunduses kui ka tõkkena teedel, varieerides selle suurust. Projektalale on planeeritud neli silda, mistõttu on mõistlik ise disainida sild, kus on ka eksponeeritud muna sümbolit. Sild on betoonkarkassil ning terasest käsipuudega (vt Graafiline materjal, joonis 8).

5.3 Lahenduse kirjeldus

Loo aleviku rohekoridor on 3,3 km pikkune ja kulgeb orbiidina ümber aleviku keskuse (vt

Graafiline materjal, joonis 5). See kulgeb mööda aleviku tähtsaid sõlmpunkte — mõned olemasolevad, mõned välja pakutud. Koridor lõimib kokku Loo kooli, teeninduskeskuse, poe, spordihoone, jõe puhkeala ja Proosa küla asukoha. Koridoril on mööda ristuvaid kergliiklusteid ühendus ka ümbruskaudsete sõlmpunktidega. Orbiidiline kuju hoiab ruumi huvitavana. Koridoris on viis keskpunkti, mis tükeldavad distantsi ning teevad kõndimise huvitavamaks ja ettearvamatuks.

5.3.1 Teedevõrgustik ja valgustus

Käesoleva töö projekteerimine algas teedevõrgu lahendamisega. Rohekoridori jalakäijate tee kulgeb mööda aleviku sõlmpunkte. Looduslikuma keskkonna eesmärgil kasutatakse pealiskattena graniitkivi sõelmetega (vt Graafiline materjal, joonis 10). Sama materjaliga on kaetud ka ühendusteed. Ühendusteede alla kuuluvad rohekoridoriga ristuvad nii olemasolevad liikumisteed kui ka projekteeritavad ühendusteed rohekoridori. Jalakäijate tee ristub kolme eri suuna viiiva asfaltkattega kergliiklusteega, kust tekib ühendus kontaktvööndiga.

Mööda puidulaastkattega tervisespordirada on võimalik kõndida, joosta ning talvel suusatada. Rada on kaheastmeline, kus väiksem ring on 300 meetrine ning suurem ring on kokku ühe kilomeetri pikkune.

Jalakäijate tee ületab kolmast kohast asulasisest kõrvalmaanteed. Kasutajate ohutuse tagamiseks tuleb jalakäijate ning autoteede ristumispaikadesse paigaldada teekünnised. Teekünnis tähendab, et auto peab aeglustama, mis annab jalakäijale võimaluse turvaliselt üle tee lipsata, ilma et auto peaks täielikult seisma jääma. Künnis peab olema vähemalt nelja meetri laiune ning transpordivahenditele kaugelt märgatav ja ebameeldiv.

Kogu rohekoridori jalakäitajte tee ning tervisespordirada on valgustatud mastvalgustitega. Valgustus peab olema piisava tugevusega, kuid mitte pimestav. Valgustid ei tohi olla ka liiga kõrged, et hakkaksid häirima jalakäijate teele lähemal olavate kortermajade elanikke. Projekteeritud mastvalgustid on kuni 5 m kõrgused, alla suunatud ning u 20 m vahedega.

5.3.2 Tsoonide kujunduslahendused

Keskväljaku kujundus on esinduslik, urbanistlikum ja peab võimaldama korraldata kevadlaatasid. Väljaku kattematerjalideks on graniitsõelmed, muru ja puuderead, mis vahelduvad

omavahel ja ribad on erineva laiusega. Ribade on ümbritsevate teede suhtes kalde all. Kalle on valitud olemasolevat jalutussuunda kooli poole arvestades. Istutavad puuderibad on kaetud jämeda koorekattega, mis omakorda pakub teistsugust katendit ja tekstuuri. Väljakule on paigutatud munakujulised istmed. Istmed paiknevad nii gruppides kui üksikult. Esindusväljakule omapäraselt kõrguvad väljaku idaosas Eesti ning vallalipp. Mastide ümber ala on kaetud täringukividega.

Noorteala kujundus on huvitav ning multifunktsionaalsete atraktsioonidega. Skatepark on betoonist ramp, mille välisküljed on treppis, andes võimalusi nii vaatamiseks kui istumiseks ja rääkimiseks. Noortekeskuses toimuvad lauatenniseturniirid. Neid võib korraldada välilaudadel. Lauatennise lauad on betoonist. Keskuses pakutakse mängimiseks erinevaid lauamänge. Neid saab õues mängida nelinurksetel 1x1 m betoonist laudadel, mille peal on maleruudustik. Nendel laudadel saab korradada ka erinevaid töötubasid. Laua ümber on neli tooli. Ka noortekeskuse ümbruses võiks olla mõned munakujulised toolid. Need toolid on paigutatud nii, et võimalusel saab vaadata noortekeskuse peaukse kõrval oleva seina peal filme.

Pargiala kujundus pakub istumis-, mängimis- ja suhtlemisvõimalusi (vt Graafiline materjal, joonis 7). Pargiala jalakäijate tee kulgeb mööda Vadioja. Spordihoone ja kortermajade vahele jäävale murualale on projekteeritud munakujuline ringtee, mille ümber on erinevad skulptuursed maastikukujundus elemendid, mis on lisaks vaatamisele ka mänguvahendid. Spordihoone ees paiknev küngas on projekteeritud astmeliseks. Selle ümbruses olevas parkmetsas paiknevad loodusliku pinnasega jalgrajad. Ümber on projekteeritud parklad spordihoone ja lasteaia ees.

Jõe-äärne puhkeala on elanike ja turistide kokkusaamiskohaks ja puhkamiseks (vt Graafiline materjal, joonis 6). Jõeäärsel liivaalal saab nautida rannamõnusid. Sinna on projekteeritud kümme puidust lamamistoolid. Rannavolle väljak on täismõõduline. Mööda jõge kulgeb betoontaladel laudtee, kus on ka üks peatumispaik istmega. Rannaalast idapoole jääb parkmets, kuhu on projekteeritud maakividest eraldatud ja betoneeritud alusega jaanipäeva lõkkekoht, 30 meetrine lumehelbe kujuline laud külapikniku pidamiseks, puidust 10x10 meetrine lava ning künkale on paigaldatud betoonist alusele puidust pingid, mis sulanduvad künkaga ühte. Puhkeala erinevaid osasid ühendavad loodusliku pinnakattega jalgteed. Lisaks suurele piknikulauale on alale projekteeritud erinevate kujudega puidust platvormid, kus saab eraldatuna pikniku pidada.

Ajaloomuna tsooni on projekteeritud jalakäijate teest kalmeväljani viiva tee peale kaasaegne plastikust pergola, mille seintel eksponeeritakse näiteks Loo aleviku ajalugu.

5.3.4 Haljastus ja veestik

Projektala piiridesse jääb hästi haljastatud ja hooldatud ala, mistõttu raieid ei tule teha. Projekteeritavat haljastust on ette nähtud vaid keskväljaku ning pargiala kujundamisel. Lisaks väljaku äärtes kasvavatele vahtrapuudel on väljakule projekteeritud kaks seitsme vahtrapuulist rida. Istutusalad kaetakse jämeda koorekattega, mis lisavad tekstuuri väljaku üldisele kujundusele.

Enne pargiala projekteerimist Vadioja äärde, tuleb koostada eraldi projekt oja puhastamiseks ja kaldate võsast puhastamiseks.

5.4 Arendusetapid

Käesolevat projektlahendust saab teostada etapiliselt. Esimeses staadiumis tuleb välja ehitada ühendusteed teenuste vahel terves projekti mahus. Kindlasti tuleb teed valgustada. Teedesüsteemi olemasolu tõstab inimeste huvi, suurendab kasutuskoormust ning tõstab inimeste soovi valmisprojekti näha. Rohekoridori primaarne funktsioon ongi inimestele teenuste vahel ühendusteed luua ning avalikus ruumis liikumist suurendada.

Teises faasis tuleks välja ehitada jõe-äärne puhkeala, et inimsesed harjuksid kasutama rohekoridori tema terves pikkuses, mitte ainult elumajade ümbruses. Valmis puhkeala on ka olnud elanike soov juba pikalt. Selle käigus tuleb rajada avalik rannaala koos tema kõikide funktsioonidega — piknikukohad, rannaplats, liivaala ja laululava.

Viimame etapp on pikaajaline, kus ehitatakse välja rohekoridori tsoonid — keskväljak, park, noortekeskuse ümbrus. Tegemist on peamiselt maastikuehitusega, mille funktsioonid on inimeste peatamine. Luuakse istumis-, seismis- ja vaatamiskohad. Sellega muutub rohekoridor terviklikuks ja funktsionaalselt mitmekesiseks.

KOKKUVÕTE

Käesolev töö on koostatud puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimiseks Loo alevikku. Kujundusjoonised on koostatud jõe-äärsele puhkealale ja pargialale. Projektlahenduse aluseks olid rohekoridoride teoreetiline taust, planeerimispõhimõtted inimestele ning Loo aleviku ajaloolis-kultuuriline, looduslik, sotsiaal-majanduslik ja maastikuline analüüs.

Loo alevik on nõukogudeaegne asula, mis on rajatud üsna lagedale loopealsele. Pealinna külje all asuvana tugineb peamiselt Tallinna pakutavatele hüvedele. Kogukond ei ole seetõttu kontaktis. Avalik ruum on planeerimata ja seal ei ole tegevusi. Suure autostumise ja väheste jalakäijateteede tõttu on liiklus autokeskne ja head ühendused erinevate sõlmpunktide vahel olematud.

Projektlahenduse koostamisel on kasutatud teoreetilistest materjalidest täheldatud planeerimis-põhimõtteid. Loo aleviku rohekoridor ühendab erinevaid sõlmpunkte, koosneb erineva tegevusega aladest ning ei kahjusta ümbritsevat keskkonda. Käesolevas töös on leitud lahendused ala analüüsides tekkinud probleempunktidele. Lahendatud on liiklusohutus jalgsitee ja sõidutee ristumisel, igav avalik ruum, ühendus erinevate sõlmpunktide vahel ning esile on toodud varem eksponeerimata mälestised.

Loo aleviku rohekoridor on jagunenud esinduslikuks, noorte-, pargi-, puhke- ja ajalooliseks alaks. Kõigile vanusegruppidele ja huvidele leidub tegevust. Rohekoridor pakub võimalusi kõndimiseks, seismiseks, istumiseks, vaatamiseks, puhkamiseks, rääkimiseks ja mängimiseks.

Käesoleva bakalaureusetöö raames koostatud projektlahendus Loo alevikule tõstab elanike heaolu, kogukonnatunnet ning ümbritseva avaliku ruumi kvaliteeti.

VIIDATUD KIRJANDUS

1. **Ahern, 1995.** Greenways as a Planning Strategy. — Landscape and Urban Planning. Vol 33. The Netherlands: Elsevier. pp 131-155.

2. Barcelona Green Infrastructure and Biodiversity Plan 2020 (2013)

3. Capital Area Greenway Planning & Design Guide. (2015). Raleigh: Recreation and Cultural Resources Department. pp 12-13.

4. Connswater Community Greenway. — Belfast City Council. [WWW] http://www.belfastcity.gov.uk/buildingcontrol-environment/regeneration/regeneration-connswater.aspx (8.05.17)

5. **Crawshaw, P.** (2009). The Future of Greenways in Sydney. (Final thesis). University of New South Wales. Australia. 75 p.

6. Ettevõtjate otsing aadressi järgi. Majandustegevuse register. [WWW] https://mtr.mkm.ee/juriidiline_isik (26.03.2017)

7. **Faehlmann, F. R.** (2012). Müütilised muistendid. [e-raamat] Tartu Linnaraamatukogu. lk 3.

8. **Gehl, J.** (2015). Linnad inimestele. Talllinn: Eesti Kunstiakadeemia. 269 lk.

9. **Hellström, K.** (2001). Väärtuslike maastike määratlemine: metoodika ja kogemused Viljandi maakonnas. Tallinn: Keskkonnaministeerium. 77 lk.

10. Jõelähtme valla üldplaneering: Ruumilise keskkonna analüüs (2015)

11. **Lepik, K.** (2003). Koduvald Jõelähtme. Tallinn: Jõelähtme Vallavalitsus. 19 lk.

12. **Little, C. E.** (1995). Greenways for America. London: JHU Press. 237 p.

13. Loo aleviku arengukava 2010-2020 (2010)

14. **Loode, H.** (2015). Linna rohealade mõju elanikele. (Lõputöö). Eesti Maaülikool. Eesti. 41 lk.

15. **Lynch, K.** (1960). Image of the City. Cambridge: MIT Press. 208 p.

16. Pirita jõgi Nehatu, Loo ja Paritõkke paisud. (2009). — Keskkonnaagentuur. [WWW] http://www.keskkonnainfo.ee/main/index.php/et/meist/projektid/vooluveekogude-seisundi-parandamine/584?tmpl=component (28.03.2017)

17. Reisiplaneerija: Balti jaam - Loo - Balti jaam. Peatus.ee. [WWW] http://www.peatus.ee/#route_search;A03;5344 (26.03.2017)

18. **Salici, A.** (2013). Greenways as a Sustainable Urban Planning Strategy. — (Özyavuz, M., Ed.) Advances in Landscape Architecture. Croatia: InTech. pp 645-660.

19. **Searns, R.M.** (1995) The evolution of greenways as an adaptive urban landscape form. — Landscape and Urban Planning. Vol 33. The Netherlands: Elsevier. pp 65-80.

20. **Sootak, J.** (2011). Jõelähtme: teejuht rändajale ja koduloohuvilisele. Jõelähtme Vallavalitsus. 240 lk.

21. Statistika (2017). — Jõelähtme vald. [WWW] http://joelahtme.kovtp.ee/statistika (25.03.2017)

22. Talleggi detailplaneeringu seletuskiri: eskiis (2014)

23. **Tuul, K.** (2011). Asula rohevõrgustik: kellele ja kui palju? — Eesti Loodus. Nr 8. [On-line] (04.04.2017)

24. **Umboja, A.** (2015). Loodus ise päästis Loo aleviku ja Liivamäe küla paekarjäärist. — Harju Elu. [e-ajakiri] (28.03.2017)

25. Vadioja. (2016). — Keskkonnaregistri avalik teenus. [WWW] http://register.keskkonnainfo.ee/ (28.03.2017)

Fotod

1. Autori fotod (2017)

2. Ajaloolised kaardid: Maa-amet 2017

3. Barcelona City Council. Barcelona Green Infrastructure and Biodiversity Plan 2020 (2013)

4. Connswater Community Greenway. Avoniel Community Garden is in bloom (2013)

5. Connswater Community Greenway. Connswater Community Greenway Construction update for the year ahead (2016)

6. Connswater Community Greenway. Little Lending Libraries launch on the Connswater Community Greenway (2015)

7. East Side Partnership. C.S. Lewis Square Opening (2016)

8. **Kadakas, U.** Kalmeväli (2012)

9. **Kadakas, U.** Muistsed põllud (2008)

10. Ortofoto: Maa-amet 2017

11. **Tšubrik, A.** Loo alevik. Koolimaja

12. **Äärismaaa, T.** Asulakoht (2011)

LISAD

LISA 1. Ajaloolised kaardid

Joonis 1. Loo aleviku maad 1884. aastal
Allikas: Schmidt Eestimaa/Rücker Liivimaa (1884); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

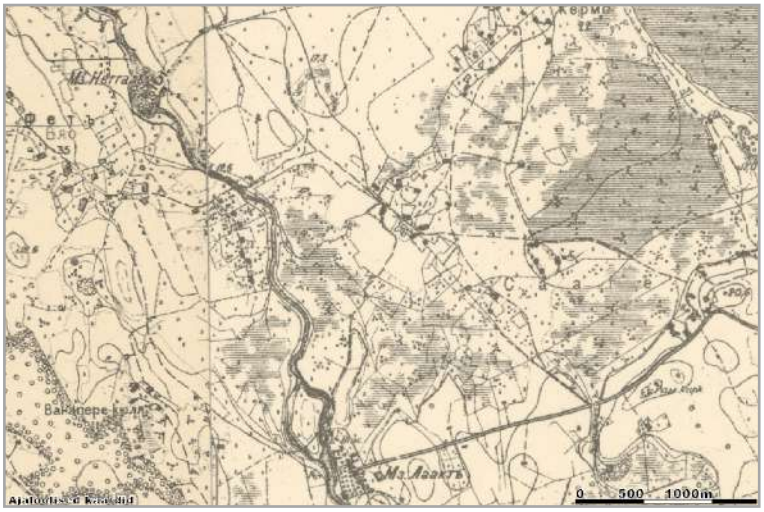

Joonis 2. Loo aleviku maad 1899. aastal
Allikas: Üheverstane kaart (1899); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

Joonis 3. Loo aleviku maad 1928. aastal
Allikas: Eesti topograafiline kaart (1928); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

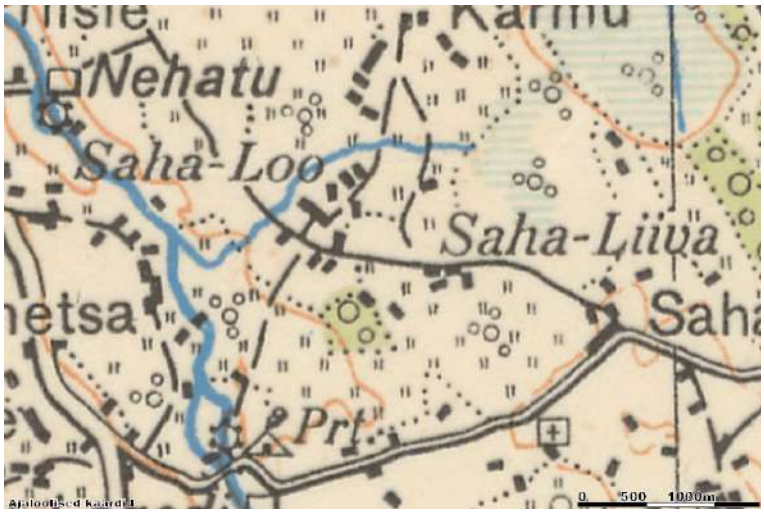

Joonis 4. Loo aleviku maad 1937. aastal
Allikas: Eesti topograafiline kaart (1937); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

Joonis 5. Loo aleviku maad 1948. aastal
Allikas: NL topokaart (1948); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

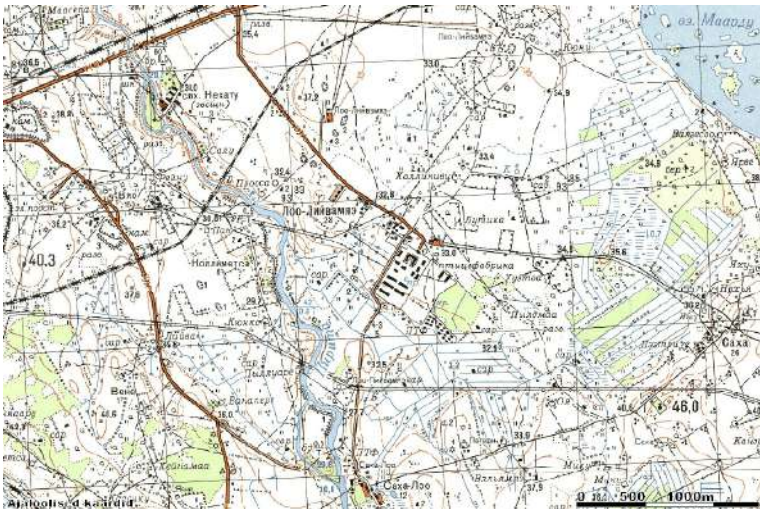

Joonis 6. Loo aleviku maad 1961. aastal
Allikas: NL topokaart (1961); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

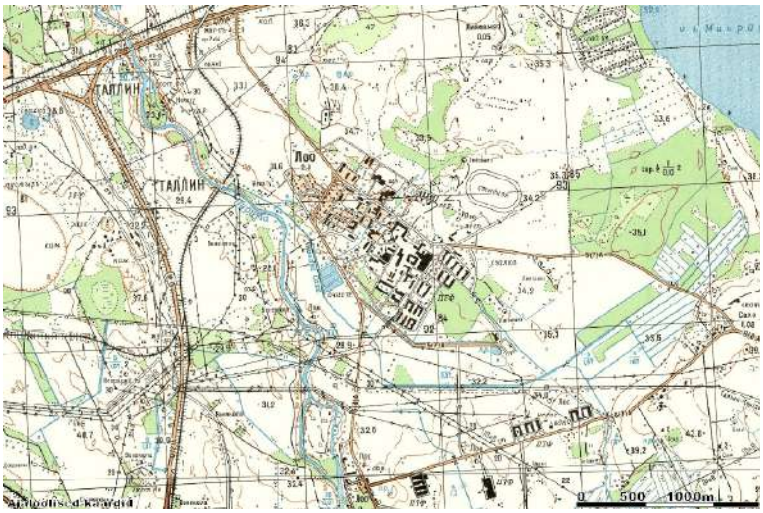

Joonis 7. Loo aleviku maad 1987. aastal
Allikas: NL topokaart (1987); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

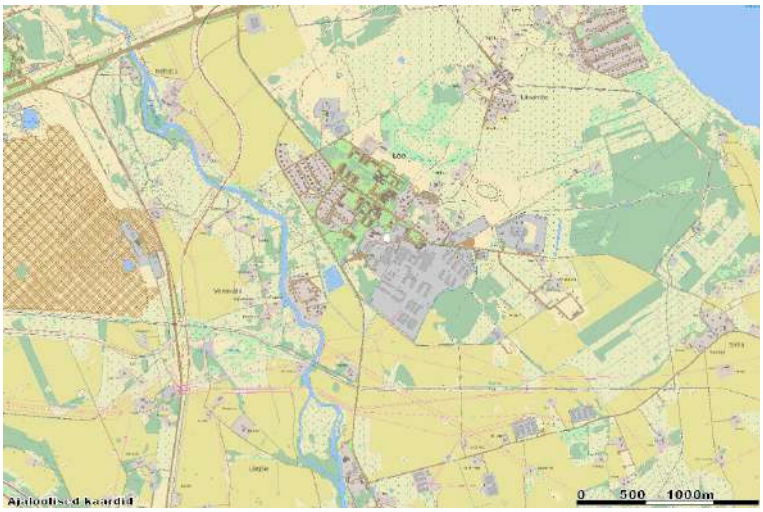

Joonis 8. Loo aleviku maad 2008. aastal
Allikas: Eesti põhikaart (2008); aluskaart Maa-ameti kaardiserver

LISA 2. Loo aleviku elanike arv 2008-2017

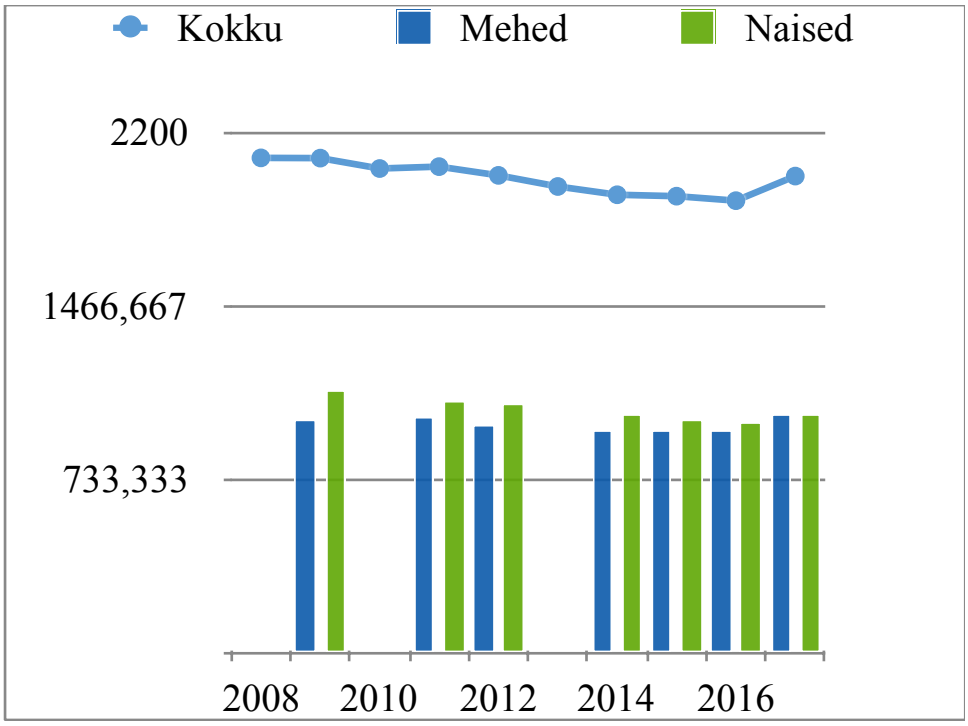

Tabel . Loo aleviku elanike arv 2008-2017 (osa andmeid puudub)
Allikas: Statistika, 2017

LISA 3. Üldplaneeringuga kavandatav maakasutus

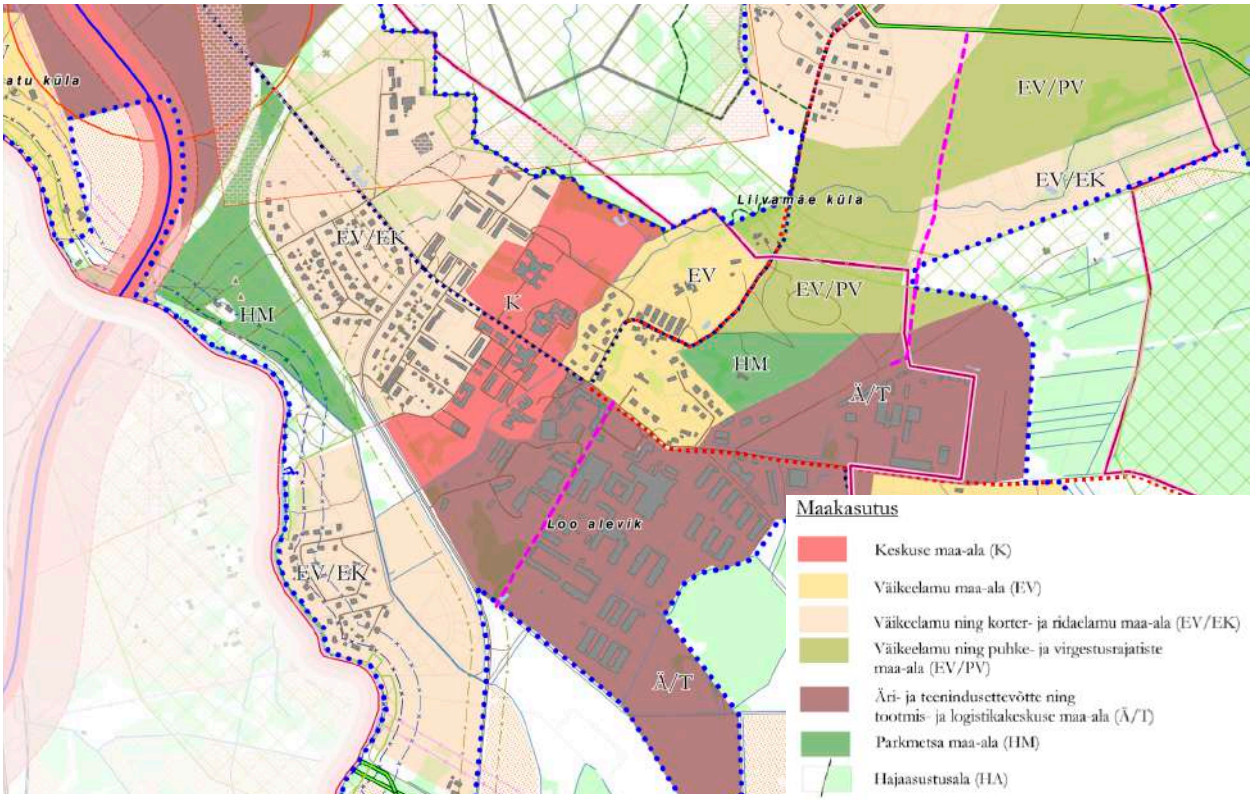

Joonis . Jõelähtme üldplaneeringuga kavandatav maakasutus
Allikas: väljavõte Loo aleviku, Liivamäe küla, Saha küla ja Nehatu küla üldplaneeringust

LISA 4. Vaated

Joonis 1. Loo aleviku olulisemad vaated
Allikas: Autori skeem; aluskaart Maa-ameti kaardiserver,

Vaade 1. Vaade Kuusiku pargile Loole sissesõidul
Allikas: Autori foto (2017)

Vaade 2. Vaade Kuusiku pargis
Allikas: Autori foto (2017)

Vaade 3. Vaade Vadiojale
Allikas: Autori foto (2017)

Vaade 5. Vaade Loole sissesõidul Lagedilt
Allikas: Autori foto (2017)

Vaade 6. Vaade Pirita jõele
Allikas: Autori foto (2017)

Vaade 7. Vaade proosa külale
Allikas: Street view image (2011)
https://goo.gl/maps/wY4KFmXdPZz

GRAAFILINE MATERJAL

Joonis 1.	Kontaktala analüüs	M 1:40 000
Joonis 2.	Maa sihtotstarve	M 1:5 000
Joonis 3.	Vadioja analüüs	M 1:5 000
Joonis 4.	Tsoneering	M 1:5 000
Joonis 5.	Põhiplaan	M 1:2 000
Joonis 6.	Jõe-äärne puhkeala	M 1:500
Joonis 7.	Pargiala	M 1:1 000
Joonis 8.	Silla külgvaade	M 1:50
Joonis 9.	Loo aleviku väikevormid	M 1:50
Joonis 10.	Teede ristprofiilid	M 1:50

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

Tln Linnatransport (2,8)

Harjumaa Liinid (1,8)

Pirita jõeoru maastikukaitseala (2) 1

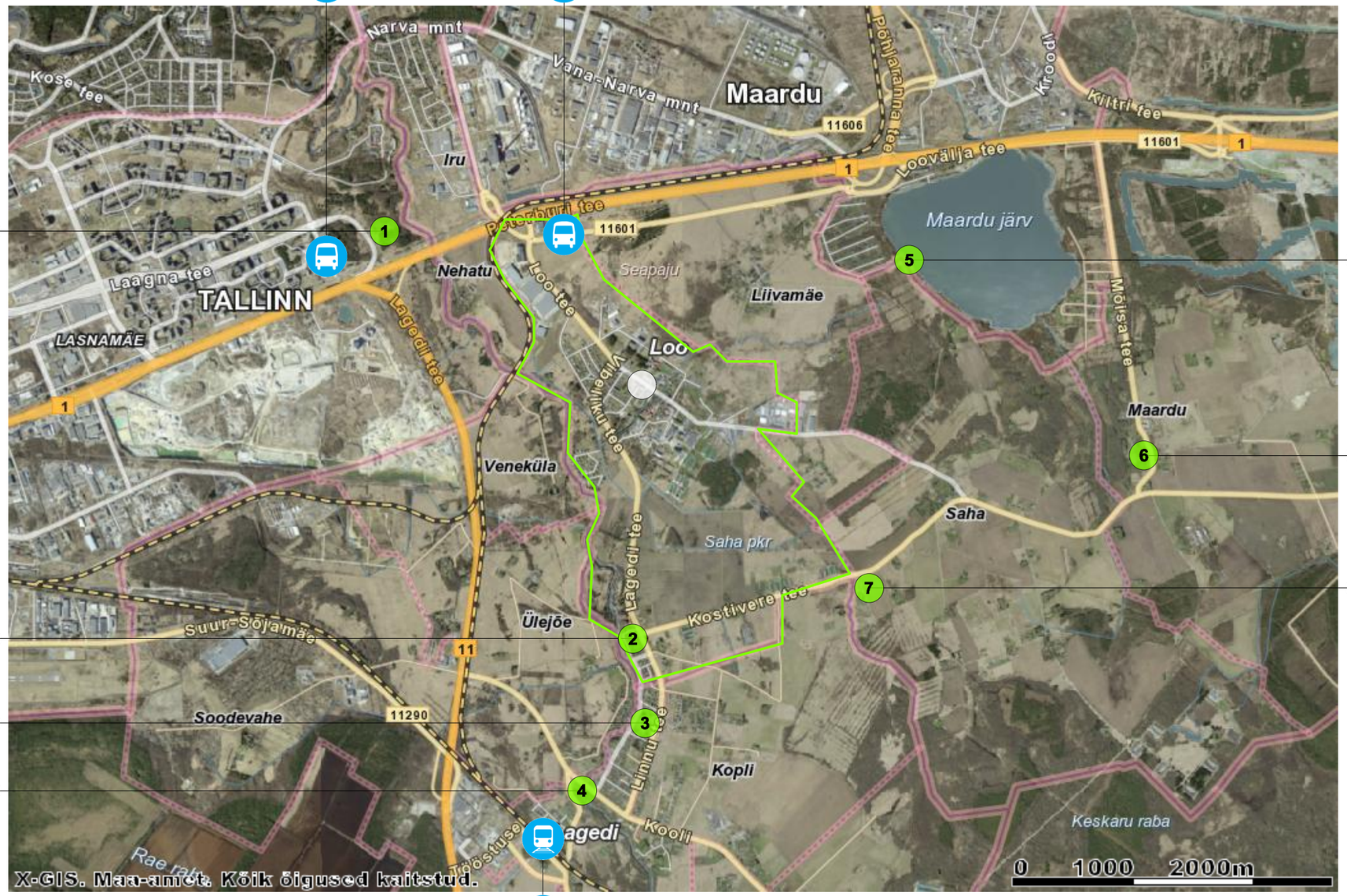

5 Maardu järv (2,5)

6 Maardu mõis (4,2)

7 Saha kabel (3,6)

Lagedi mõis (1,4) 2

Lagedi ratsaspordikool (2,4) 3

Lagedi rippsild (3,3) 4

Eesti Liinirongid (4,4)

N

aleviku piir

tõmbepunktid (kaugus km)

bussi- ja rongiliiklus (kaugus km)

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 1/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Kontaktala analüüs	Mõõtkava: 1:40 000
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

N

- Elamumaa 100%
- Tootmismaa 100%
- Üldkasutatav maa 100%
- Ühiskondlike ehitiste maa 100%
- Ärimaa 100%
- Transpordimaa 100%
- Maatulundusmaa 100%

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 2/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Maa sihtotstarve	Mõõtkava: 1:5 000
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

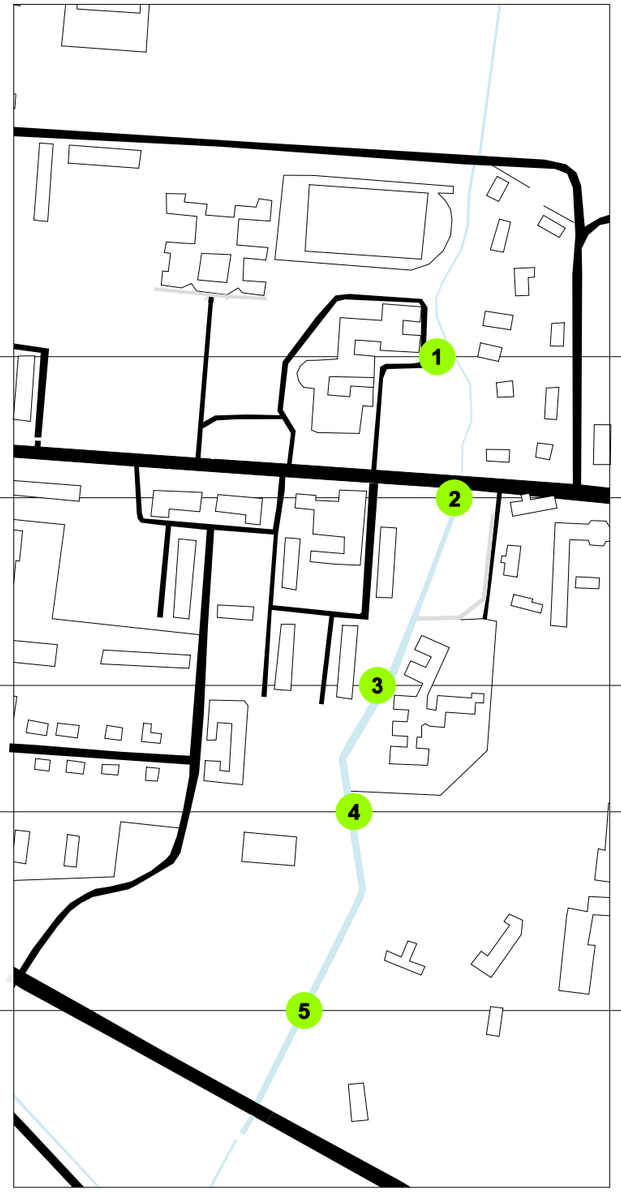

N

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 3/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Vadioja analüüs	Mõõtkava: 1:5 000
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

JALAKÄIJATE TEE
- jalutamine
- kepikõnd
- jooksmine
- (jooksuvõistlus)

Valgustatud jalakäijate tee, sõelmed

Keskmuna
- 'esindusväljak'
- (laat)
- lipuväljak

Ajaloomuna
- 'välimuuseum'
- kalmeväli
- Vabaduse hiis

Noortemuna
- skatepark
- istumiskohad
- skulptuurne element
- lauamängud
- (välikino)
- lauatennis

Puhkemuna
- rannavolle
- rand
- piknikukohad
- (külapiknik)
- tervisespordirada
- liivamängud
- (suusatamine)
- parkmets
- kiik
- laudtee

Pargimuna
- istumine
- lõõgastumine
- mängimine
- lõbutsemine
- spordihoone
- tennis
- (kelgutamine)
- 'kunst'
- vee-element
- 'tänavakust'

Tervisespordimuna

Koertemuna

N

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 4/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Tsoneering ja tegevused	Mõõtkava: 1:5 000
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

EKSPLIKATSIOON

A Keskväljak
B Noorteala
C Pargiala
D Koerteväljak
E Jõe-äärne puhkeala
F Tervisespordirada
G Vabaduse Hiis
H Salu

TINGMÄRGID

- Kujundatava ala piir
- Jalakäijate tee, sõelutud kruus
- Tervisespordirada, puidulaastud
- Ühendusteed, sõelutud kruus
- Jalakäijate tee, laudtee
- Ol ol sõidutee, asfaltkattega
- Ol ol kergliiklustee, asfaltkattega
- Projekteeritav jäme koorekate
- Projekteeritav sild
- Projekteeritav teekünnis
- Veekogu
- Ol ol avalikud hooned
- Ol ol hooned
- Rohurinne, niit
- Ol ol põõsas
- Ol ol lehtpuu
- Ol ol okaspuu
- Projekteeritav lehtpuu
- Projekteeritav mastvalgusti

Keskväljak
Allikas: BGU University Entrance Square

Noortekeskuse ümbrus
Allikas: Slangerup teen playground, Taani

Koerteväljak
Visuaaljoonis: Autori koostatud

Tervisespordirada
Visuaaljoonis: Autori koostatud

Jalakäijate tee
Visuaaljoonis: Autori koostatud

N

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 5/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Põhijoonis	Mõõdkava: 1: 2000
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

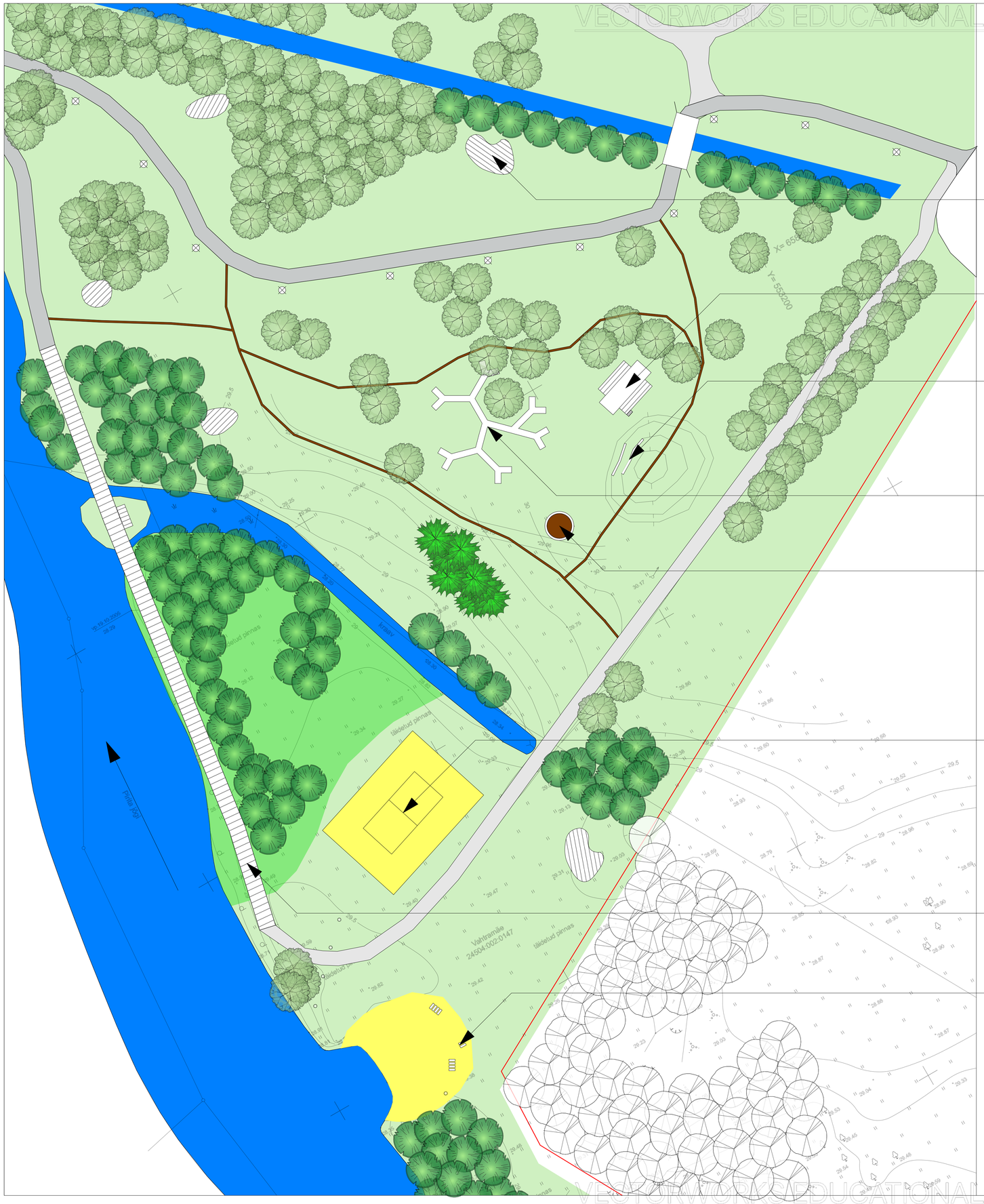

Objekt teadmata

Objekt teadmata

Museum of Contemporary Art, Cleveland

Policemans Creek

Olympic Park, Stratford

TINGMÄRGID

- Kujundatava ala piir
- Jalakäijate tee, sõelutud kruus
- Tervisespordirada, puidulaastud
- Loodusliku pinnakattega jalgrada
- Jalakäijate tee, laudtee
- Projekteeritav mastvalgusti
- Projekteeritud liivaala
- Rohurinne, niit
- Ol ol põõsas
- Ol ol lehtpuu
- Ol ol okaspuu
- Projekteeritav sild

N

Märkused: Kõrgused Balti süsteemis.
Koordinaadid L-Est '97 süsteemis.

Geolander			TÖÖ NR.	T-517	2005
AADRESS: NÕMME TEE 42, 13425 TALLINN TELEFON/FAKS 6552 452 geolander@neti.ee			TÖÖ NIMI:	VAHTRAMÄE MAA-ALA MÕÕDISTAMINE	
LITSENTS 124 MA RETTER EG10114644-0001			AADRESS:	HARJU MAAKOND JÕELÄHTME VALD LOO ALEVIK	LEHT 1 / LEHTI 1 / MÕÕT 1:500
TÄITUR	ALLKIRI	KUUPÄEV			
T.Sall		21.10.2005			
E.Mardla			JOONIS:	MAA-ALA PLAAN TEHNOVÕRKUDEGA	

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 6/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Jõe-äärne puhkeala	Mõõtkava: 1: 500
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

Objekt teadmata

Open Air Museum, Japan

McClelland Gallery and Sculpture Park, Australia

Harvard University, USA

The Garden of Cosmic Speculation, UK

TINGMÄRGID

- Jalakäijate tee, sõelutud kruus
- Ühendusteed, sõelutud kruus
- Ol ol sõidutee, asfaltkattega
- Ol ol kergliiklustee, asfaltkattega
- Projekteeritavad kujunduselemendid
- Projekteeritav sild
- Projekteeritav loodusliku pinnaga rada
- Ol ol lehtpuu
- Ol ol okaspuu
- Rohurinne
- Vadioja

Vaade A-A' M 1:200

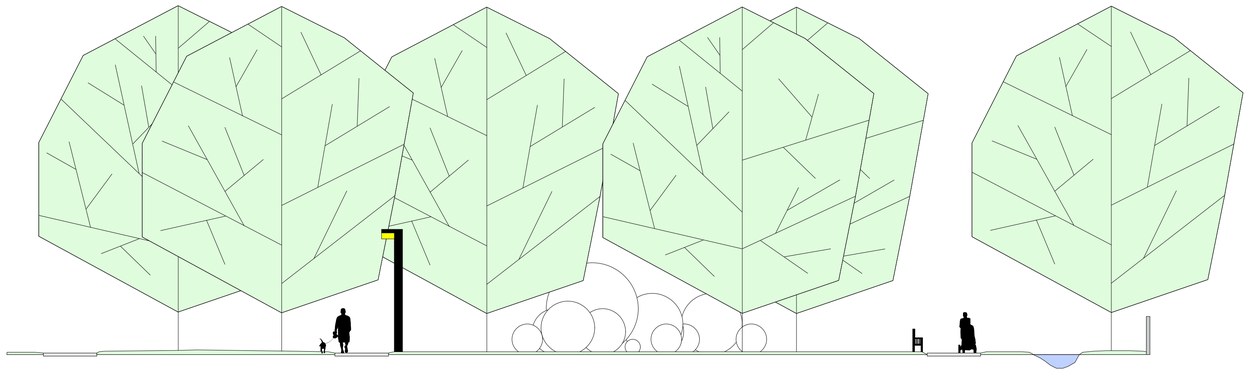

MÄRKUS: MÕÕDISTATUD
KOORDINAADID L-EST 97
KÕRGUSED BALTI SUSTÕEMIS

N

Objekti nimetus ja aadress Harju maakond, Jõelähtme vald, Loo alevik Spordikompleks	Jooniste arv 1	Joonise nr. 1
	Joonise sisu Topoplaan tehnovõrkudega	Mõõtkava 1:500 Litsents nr. EE 1459
AS GEOESTONIA Estonia pst 15 10141 TALLINN tel.(372)6103971,fax(372)6103972	Mõõtis J.Terasmaa Joonest. T.Sumberg Kontr. Georg Vain	Kuupäev 29.09.2004.a. Töö nr. M4047

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 7/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Pargiala	Mõõtkava: 1: 1000
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

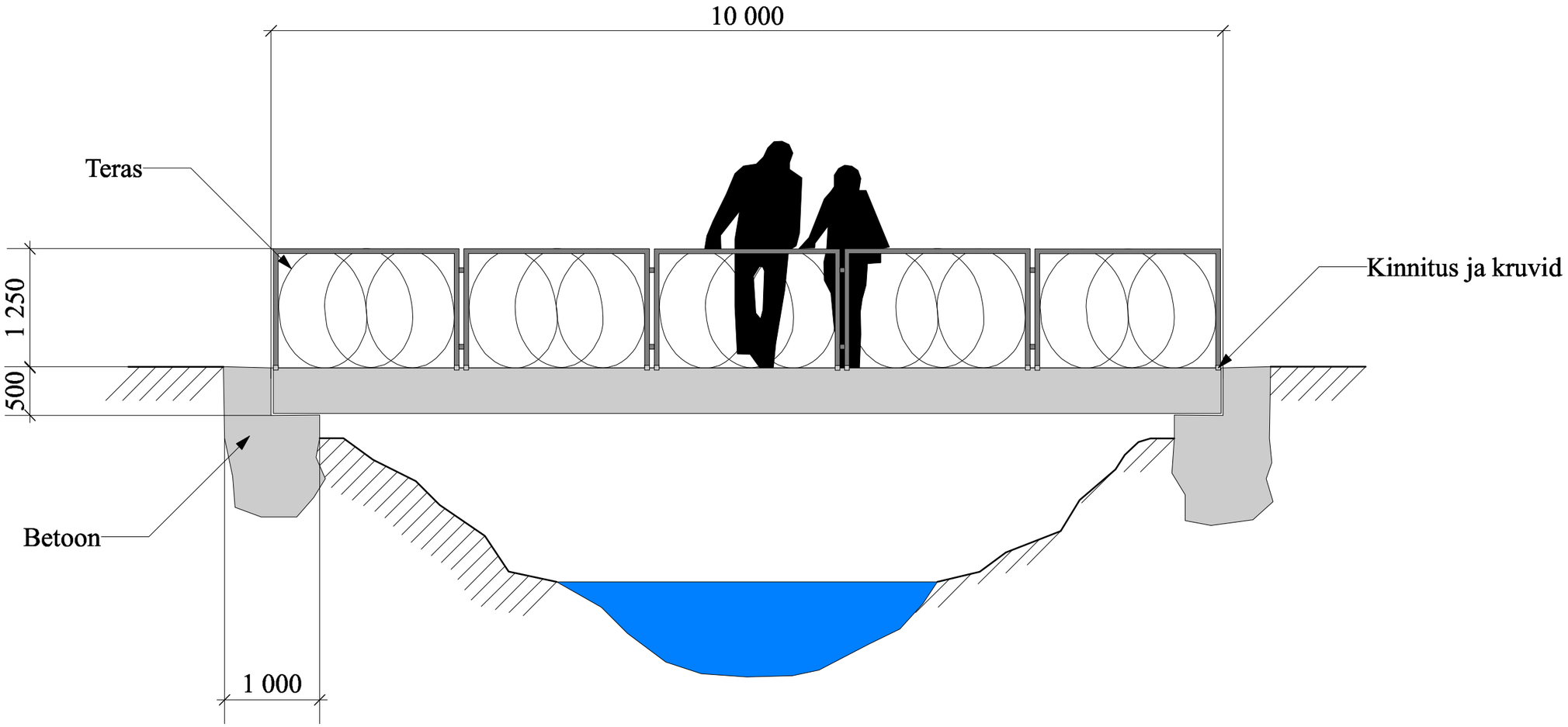

Idee: Pae park

Idee: Viitskulptuur Muna

Märkus: Kõik mõõdud joonisel on millimeetrites

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 8/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Silla külgvaade	Mõõtkava: 1: 50
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

Iste

eestvaade

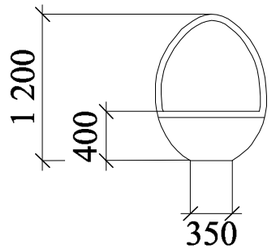

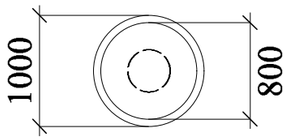

pealtvaade

külgvaade

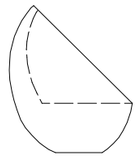

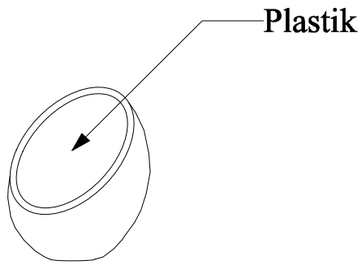

vaade istmele

Teetõke

eestvaade

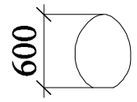

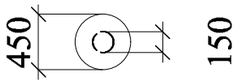

pealtvaade

külgvaade

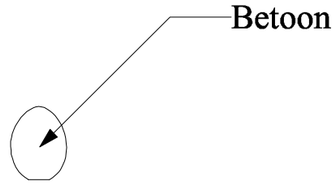

Idee: Jõhvi promenaad

Idee: Mustvee teetõke

Märkus: Kõik mõõdud joonisel on millimeetrites

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 9/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Loo aleviku väikevormid	Mõõtkava: 1:50
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

Jalakäijate tee

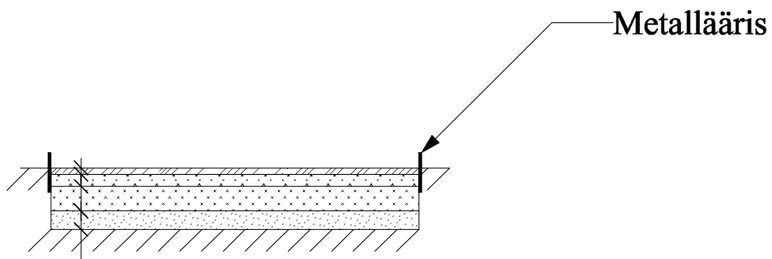

graniitsõelmed (fraktsioon 0-6mm) 50 mm
peenkillustik (fraktsioon 4-16mm) 100 mm
jämekillustik (fraktsioon 16-32mm) 200 mm
liiv 150 mm
tihendatud aluspinnas

Tervisespordirada

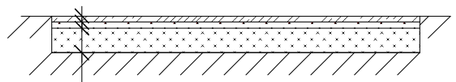

saepuru 20-30 mm
koorepuru ja kruusa segu 40 mm
kruus või peenkillustik 100 mm
tihendatud aluspinnas

Märkused: 1. Allikas: Terviserajad: spordiplatsid, mänguväljakud (2003)
2. Tervisespordirada
I rajamisfaas: purustatud männikoor umbes 60% ja sõelmed või kruus umbes 40%
II rajamisfaas: 1-2 aasta pärast lisatakse raja pinnale jämedat saepuru (mittepinnuline)
3. Kõik mõõdud joonisel on millimeetrites

TTÜ INSENERITEADUSKOND		Bakalaureusetöö	Leht/Lehti: 10/10
Koostaja: Kristiine Herkel	Allkiri/kuupäev:	Teede ristprofiilid	Mõõtkava: 1: 50
Juhendaja: Tiina Tuulik	Allkiri/kuupäev:		
Maastikuarhitektuur		Puhkeotstarbelistest aladest koosneva rohekoridori planeerimine Loo aleviku näitel	

VECTORWORKS EDUCATIONAL VERSION

SUMMARY

PLANNING OF RECREATIONAL AREAS TIED TOGETHER BY A GREENWAY ON THE EXAMPLE OF LOO BOROUGH

Kristiine Herkel

Language:	Estonian	Figures:	—
Pages:	54	Tables:	1
References:	25	Appendixes:	4
Keywords:	greenway, planning, recreational, borough		

Loo borough is a peaceful neighbourhood not far from the capital city. Loo relies on benefits of the capital city. Even though there are many trade and service companies, the open spaces are undeveloped, boring, inconvenient, and monotonous.

Greenway is a linear open space established along a riverfont, natural corridor or railroad. It links open spaces like parks, historic sites, and cultural features. There is no contact between pedastrians and automobiles.

The purpose of the thesis is to compose the open spaces of Loo borough, based on research on greenways. In theory section the term of greenway was studied, in addition examples of greenways in two European cities and how to create cities for people. To understand the current situation in Loo, I had to analyse its history, natural and social environment of the place, and understand the surroundings. For the research I used qualitative methods like document analysis, map analysis and observation expeditions.

Based on research on greenways and Loo borough, different problems came up to be solved in upcoming project. The current project is one potential solution of greenway with description and

graphic material to create a better and multifuncional living environment. The landscape architectual solution is created for recreational area by the river Pirita and for sculptural park by the Vadioja.

With the current project problems of disconnection between nodes, road safety and unexposed monuments are solved. For those solutions the principles of planning based on the research for the theory section were used.

The greenway of Loo been divided into five areas — square, teens area, park, recreational area, and historic site. There are functions for all age groups and interests. There are places for walking, standing, sitting, looking, resting, talking and playing.

The project composed for the current bachlor thesis, increases well-being of citizens, community participation, and improves quality of open spaces.

Deklareerin, et käesolev lõputöö, mis on
minu iseseisva töö tulemus, on esitatud
Tallinna Tehnikaülikooli diplomi taotlemiseks
ning selle alusel ei ole varem taotletud
akadeemilist kraadi ega diplomit.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd,
põhimõttelised seisukohad, kirjanduslikest allikatest
ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Autor: .....
(Kristiine Herkel, 29. mai 2017)

Üliõpilaskood: 134373BAAB

Töö vastab kehtivatele nõuetele.

Juhendaja: .....
(Tiina Tuulik, 29. mai 2017)

Kaasjuhendaja: .....
(Kristi Grišakov, 29. mai 2017)

Kaitsmisele lubatud: "....." 2017
TTÜ kaitsekomisjoni esimees:

.....
(nimi, allkiri)